

A M V O N U L U

FOIA BASERICESCA

pentru elaborate din sfer'a elocintiei sacre.

Pest'a 15—31 jan. 1868.

Nr. 2.

Anulu I.

Ese de doue ori pe luna ; pretiulu de prenumeratiune pontru Austri'a 4 fl. v. a. pe anu, 2 fl. v. a. pe diumetate de anu ; 6ra pentru Romani'a I galb. pe anulu intregu. Prenumeratiunile se facu la redactoriulu in Oradea-mare (Grosswardein) in Ungari'a.

Dominec'a vamesiului si a fariseului.

Predica

(de Ioanu Popu adm. protop. in Vadu Diec. Gherlei.)

Sumeti'a, — Umilinti'a.

„Totu celu ce se inaltia se va umili, era celu ce se umilcesce se va inaltia“
(Luc. XVIII. 14.)

Binefacatoriulu celu mai mare alu genului omenescu, Mantuitoriulu lumii, Isusu Cristosu, ca se fia preceputu de toti, coi ce ascultau invetiaturile lui cele sante si prea salutarie, si ca se nu i pota imputa nici chiaru neamicii, ca acele invetiature sunt neintielesu seu obscure, avea datina de a vorbi atatu catra apostolii si invetiaceii sei, catu si catra poporulu, ce lu impregiura, in asemenari luate din vietia. Asia si in Evangeli'a de astadi.

Doi omeni s'au suitu in baserica — dice Cristosu — se faca rogatiune ; unulu fariseu, altulu vamesiu. Fariseulu celu sumeti, plinu de faciaria si desbracatu de tota rosinea, in locu se si-plece capulu si genunchii inaintea lui Ddieu, in locu se si-cunosca multimea si marimea pecatelor sale, in locu se se roge cu umilintia pentru iertarea acalor'a : cu o inganfare ne audi ta, incepe a respica cuvinte, prin cari nu lauda si maresce pre Ddieu, ci se lauda pre sine onsusi dicudu : „*Domne ! multumescu-ti, ca nu sum ca ceialalti omeni, jefuitori, nedrepti, prea curvari, seu ca si acestu vamesiu. Postescu de doue ori in septemana, dau dieciuela din tote cate castigu*“ (Luc'a XVIII, 11—13.) — Inse pana ce acestu fariseu nu se rosina a respica astfelu de cuvinte defaimatorie, vedemu pre vamesiu „*standu de departe*“, si cunoscundu-si nepotintiele sale omenesci, precum si marimea pecatelor „*nu vrecanici ochii se-i redice la ceriu, ci si-batea pieptulu dicundu : Domnedieule ! induratu fi mie pecatosului !*“ Ce deschilimire intre acesti doi omeni peccatosi ! Fariseulu se pune inainte cu o apretiuire ingaufata pentru persona sa, ne cunoscundu-si in orbi'a sa sufletesca slabitiunile si peccatele sale ; rogatiu-

nea sa fũ fetulu sumetfiei uritiose; vamesiulu sta numai de departe, sî in cunoscinti'a pecatelor sale, nu se tiene demnu nici a privi la ceriu; rogatiunea lui fu sierf'a umilita a unui sufletu pocaitu, care Ddieu nu o urgisese.

Cine se nu veda, cã scopulu acestei asemenari este, a ne implé sufletulu cu dispretiu sî ura catra pecatulu sumetfiei sî a plantá in acel'a aduncu sentimentulu umilintiei?! — Pentru ace'a mi-am propusu se vorbescu sî eu in cuventarea mea de astadi: I. despre marimea sî uritiunea pecatului sumetfiei, atingundu unele reutati mari, ce isvorescu din acestu pecatu, II. despre umilintia, indemnandu-ve, se ve deprindeti in acést'a virtute ceresca. Ve rogu, fiti cu paciintia!

I.

Sumet'i'a, trufi'a, fal'a séu inganfarea e unulu dintre acele siepte pecate capitali, din cari apoi se nascu mai multe pecate grele; cã-ci celu sumetiu, inaltiandu-se pre sine ensusi, pre altii despretiuesce, nu iea in socotintia mandatele cele salutarie domnedieesci privitorie la mantuirea sufletului seu, si totu odata calca in pitiore tote dispusetiunile cele bune omenesci, tientitorie la fericirea cea temporaria sî eterna; cã-ci elu pretiundu-se numai pre sine ensusi, se inaltia peste toto, nevoindu se scia: „*cã celu ce se inaltia, se va umili, éra celu ce se umilescu, se va inaltid.*“

Celu sumetiu intru atât'a e de orbitu de patim'a acést'a, încãtu elu nu voesce a-si aduce aminte, cã angerii din ceriu prin sumetia s'au facutu diavoli, sî cã unii din locuitorii ceriului prin trufia au devenitu locuitorii tartarului séu a iadului; pontru ace'a cu totu dreptulu dîce Siracu: „*Trufi'a e urita lui Ddieu, sî omeniloru, e inceputulu foradelegiloru; . . . blastematu e care petrece in dens'a si in urma cade*“ (X. 7. 15.) Astfeliu se respica sî S. Ambrosiu: „*Dintre tote pecatele cãte le pote face omulu, celu mai mare e sumet'i'a, cã-ci acést'a e isvorulu, din carea se trage stricatiunea omenesa. Cu acést'a sageta a vetematu mai antãtu diavolulu pre omeni, sî i-a facutu se cada; cã decumv'a omulu insielatu prin amagirea sierpelui, nu s'ar fi nesuitu a fi asemene lui Ddieu, . . . atunci n'amu fi ereditu pecatulu aducatoriu de morte.*“

Din cuvintele aceste se pote conchide, cã mortea domnesce asupra nostra pentru pecatulu isvoritu din sumetia, care e mai de multe feluri, in-se cea mai uritiosa e ace'a, care e acoperita cu velulu séu manteu'a umilintiei, bunaséma cum e sî sumet'i'a fariseului din Evangeli'a do astadi, care, cu tote cã e celu mai reu, prin cuvinte alese, prin defaimarea altor'a, prin semue esterne voesce se fia privitu de celu mai bunu, de celu mai virtuosu. Soiulu acest'a de sumetia se numesce de comunu faciaria, care i degiosesce pre omeni la atât'a, încãtu alt'a vorbescu sî alt'a facu, sî faptele loru totu de un'a se imponcescu cu vorbele respicate; ma in urma acestu pecatu uritosu atãtu de tare le cuceresce anim'a, încãtu vitiulu lu-privescu de virtute, éra

virtutea de vitiu. Pre unii ca acesti-a S. Joannu gara de aurii i asemenà cu Irodu, care candu apromise respectu eatra Joannu botez. si-ascetià sabi'ia spre a-i taià capulu. De astfeliu de Irodi geme lumca in tempulu presinte, cari de facia te ungu, era de dosu te impungu sî tundu fora crutiare; la unii ca acestia se potu aplicà apoi cuvintele Psalmistului: „*Netede sunt ca untulu graiurile gurei lui, era elu cugeta resboiu, moia-tu-s'au cuvintele lui mai multu decâtu untulu de lemnu, inse acele sunt sabie scose*“ sî cuvintele Stului Bernardu: „*Dupa vestminte séu portu sunt oi, dupa violenà vulpi, dupa crudime lupi. Acestia sunt, cari nu sunt buni, ci voescu a fi priviti de atari; sunt rei, dar nu voescu a fi priviti de atari.*“ Omenii cei plini de faciaria facu, cà in lumca acést'a forte multe lucruri se intempla pe dosu, adeca altumintrelea decâtu cum ar trebui; asià vedemu, cà pana ce omenii cei buuni, cuviosi sî drepti suferu, patimescu totu feliulu de lipse, neajursuri, neasuri, cele mai multe sî mai mari greutati sî asupriri, pre cei rei, nedrepti sî desfrenati i vedemu adese ori avendu totu, ce le poftesece anim'a loru cea resfaciata, i vedemu figurandu in dirogatorie inalte, sî stralucindu nu cu virtutile ci cu peccatele loru peste altii. Dar nu voru poté scapà de naintea judecatei lui Ddieu, care resplatesce fiacarui nu dupa aparinti'a osterna, ci dupa meritele adeverate: „*Vai voue fariseiloru faciari!*“ — striga Domuulu „*cà ve asemenati morminteloru celoru varuite, cari din afara se arata frumose, era din laintru sunt pline de osele mortiloru, sî de tota necurat'a. Asià sî voi din afara ve aratati omeniloru drepti; era din laintru sunteti plini de faciaria sî foradelege.*“ (Mat. XXIII. 27—29.) Sî pentru ce striga Domuulu acestu vai! dorerosu faciariiloru?! Ne raspunde S. Jobu candu dice: „*Nu va veni nici unu faciariu inaintea faciei lui Ddieu.*“ (XIII. 16.)

Ma i pedepsese Ddieu pe cei sumeti sî faciari sî in lumca acést'a; cà-cu raru e tienatoria fericirea loru. „*Èra desfatarea celoru necredintiosi este cadere minunata, sî bucuri'a celui faciariu este perdiare*“ (Jobu XX. 5.)

Deca dar aceste sunt asià, deca sumeti'a sî faciari'a este unu peccatu atātu de mare sî uritu inaintea lui Ddieu; deca aceste tragu dupa sine nefericirea eterna, sî adese rosinare sî cadere inca sî in lumca acést'a ore mai este intre noi vre unu crestinu, care se lasa a se iucubà unu asemene peccatu in anim'a lui?! Se intorcemu I. A. faci'a cu drespretiu de la unu asemene peccatu, sî se imbracisiamu umilinti'a, umilinti'a ceresca; despre ce in partea a dou'a.

II.

Abià credu se fia o fintia mai plăcuta atātu inaintea lui Ddieu, câtu sî inaintea omeniloru, decâtu unu omu infrumsetiatu cu virtutea umilintiei; cà-cu umilinti'a e virtutea acé'a, prin care omulu, cunoscundu-si nepotintiele sale, pre sine ensusi nu se pretiuiese mai multu, decâtu cum e in adeveru. Virtutea acést'a cu atātu mai virtosu e demna de totu respectulu, cu

câtu că forte pucini omeni sunt, cari se cunosc pre sine ensusi; că-ci de s'aru cunoscce omenii pre sine, atunci nu si-aru acoperi multimea pecatelor si nu aru innotă in noroiulu negru alu foradelegiloru; ci cunoscundu-si pe-catele, si-aru bate piepturile, strigandu impreuna cu vamesiulu : „*Domne ! induratu fii mie peccatosului !*“

Câtu de mare si frumoasa virtute e umilinti'a se vede din cuvintele lui Isusu Cristosu, care dice la evangelistulu *Mateiu* : „*Luati jugulu micu si invetiati de la mine, că eu sum blandu si umilitu din anima; si veti afla linisce pentru sufletele vostre*“ (XI. 39.)

Care e dara lucrulu celu mare, lucrulu frumosu, la care ne invetia Cristosu? Dora a face o lume, a creă lucruri vedite si nevedite, a produce minuni extraordinarie?! Nu! acel'a e umilinti'a, si era umilinti'a.

Acést'a invetiatura inalta nu numai o-a propusu I. Cristosu cu cuventulu ci o-a si veditu prin tote faptele sale, incependu de la nascere pana la morte; că éca I. Cristosu ca fiu alu lui Ddieu, *s'a umilitu, luandu tipu de sierbu*,“ si nascundu-se din prea curat'a vergura Maria, intr'o esle, intre vite, fu infasiatu in scutece simple fora de nici unu pretiu, éra nu in purpuru si metasa; mai târdiu ca pe invetiatoriu lu vedemu insocindu-se si vorbindu cu nisce prunci nevinovati dîcundu : „*Lasati pe prunci se vina la mine, că unoru ca acestor'a e imperati'a ceriului*“ (Mat. XVIII. 4.) Mai de parte aruncandu o ochire peste binefacerile cele multe ale lui I. Christosu, lu-vedemu intrandu in casele peccatoriloru, lu-vedemu vindecandu cele mai grele si mai urtiose bole, éra inainte de morte, lu-vedemu, spalandu si sarutandu pitioarele apostoliloru, chiaru si a vendiatoriului Juda, si in urma ca se puna cunun'a la tote faptele sale cele maretie si totusi pline de umilintia, lu-vedemu restignitu pe cruce pentru mantuirea si rescumpararea nostra. Si ore pote fi o umilintia mai mare decâtu acést'a?! Deca dara J. Cristosu ca fiulu lui Ddieu, ca Mantuitoriulu si Rescumparatoriulu lumii si-a petrecutu tota viet'a sa in virtutea umilintiei; deca elu a venitu in lume, ca se ne sierbesca noue; ore nu se cuvine ca si noi, cari ne mundrimu cu numele de crestini, se lu-urmarimu in virtutea acést'a inalta?!

Din cele predise J. A. se vede limpede, că noi facia cu Ddieu si cu noi ensine treba se fimu umiliti, că-ci umilinti'a e fundamentulu totororu celoru alalte virtuti crestine, asiá încâtu St. Gregoriu celu mare nu se sfiesce a dice : „*Cino face virtuti fora de umilintia, acel'a e asemene celui ce semena pulbere in ventu.*“

Mintea sanetasa ens'asi lu-inveta pre omu, că deca vre se si-redice o casa, se i puna mai antăiu fundamentulu. Deca voimu dar si noi J. A. a redică o casa, o locuintia lui Ddieu in animele nostre, se i punemu mai antăiu fundamentulu, care este umilinti'a.

Se ne deprindemu dreptu ace'a cu totii in umilintia, că Ddieu numai celoru umiliti imparte darurile sale; acést'a virtute santa se conduca toti

pasii vietiei noastre; atâtu facia cu Ddieu, câtu sî facia cu propusii sî supusii nostri.

Inse deprindiendu-ne in virtutea acést'a, se avemu grige, ca umilintia se nu degeneroze in servilismu, in orba ingenunchiare séu aplecare viclena; cà-ci atunci nu va fi mai multu virtute, ci vitiu, care altu cum se numesce lingusîre.

Lingusîtorii au natur'a cautatorii, (oglindei), cà precum acést'a infaciseza intorsu chipulu acelor'a, cari privescu in dens'a, asiá sî lingusîtorii acea, ce recomanda cu gur'a desaproba cu anim'a, sî pro cei ce i lauda in facia, i batjocurescu in ascunsu. Asemene omeni sunt demni de despretuirea lumii, sî de pedeps'a lui Ddieu, cà-ci cum dîce stulu Apostolu : „*prin cuvinte bune sî prin cuventari dulci insiela animele celoru simpli*“ (Rom. XVI. 18.)

Sî acum ca Ddieu se ne de noue darulu umilintiei adeverate, se ne intorcemu la densulu, sî se ne rogâmu dîcundu :

Domne Atopetinta ! reversa in animele nostre charurile tale cele avute, ca luminati prin Spiretulu santu, se potemu duce o vietia plina de umilintia adeverala, se potemu incungiuirá umilintia cea faciarita sî degenerata in servilismu, ca asiá rogatiunca nostra sî faptele nostre se nu tientesca decâtu spre laud'a sî marîrea ta. Amin.

Dominec'a fiului reteditu.

Predica.

(de Iustínu Popfiu.)

Esplicarea sî aplicarea Evangheliei. *)

„Tata ! grosîtu-am la coriu sî inaintea ta, sî nu mai sum demnu a me chiamá fiulu teu.“ (Luc. XV. 19)

Done, numai doue septemane trecura inca I. A. ! decandu audîrati cetindu-se in acést'a s. baserica frumos'a, petrundiatori'a Evangelia despre intorcerea pecatosului Zacheiu. Doue, numai doue septemane trecura inca, decandu audîrati sunandu in urechiele vostre viersulu lui Cristosu, ce ve chiauna la penetintia, prin cuvintele indereptate catra Zacheiu : „*Zacheie ! grabesce de te scobora; cà-ci astadi mi se cade so fu in cas'a ta.*“ (Luc. XIX. 5.) Viersulu blandu alu lui Cristosu, invetiatur'a, ce vi o-a datu Ddieu in

*) Se nu ni se impute, cà dâmu predice prea lunge. Amu dîsu, cà nu voimu a privi predicele nostre de lucru gatîtu, care se-lu invetie cine-va din cuventu in cuventu, sî se-lu rostesca asiá turmei sale. Noi dâmu numai materialulu ; p. o. nostri confrati voru scî alege din elu ace'a, de ce au lipsa, sî atât'a, de câtu au lipsa dupa impregiurarile locali.

in aceea S. Domineca priu buzele mele, ale servului seu umilțtu sî nepotintiosu, ore petrunsu-a, ore schimbatu-a anumele vostre oh crestiniloru, oh peccatosiloru?! Ore urmatati esemplulu lui Zacheiu, cadiendu pocaiti la potierele lui Crlstosu, sî primindu-lu cu grabire sî bucuria in casele, in sufletele vostre?!

Deca asiá; forico, ferice de voi! Sî deca nu asiá, deca reci sî nepasatori l'ati lasatu a trece pe de naintea vostra, fora a urmă chiamarea lui plina de iubire sî indurare, deca anumele vostre sî astadi sunt cuibulu foradlegiloru, sî deca calea, pe care amblati, e sî astadi totu calea intunecosa, care duce la peritiune; se mai fia, se mai fia ore scapare pentru voi?!

Nu desperati! S. Evangolia, ce o-a lasatu Ddieu a se cetti astadi in biserie'a vostra, in audiulu vostru, este o noua chiamare la penitinta, este o asemenare, spre a ve aduce a minte oh peccatosiloru! cà de sî ati intardiatu pana acum a ascultá viersulu lui, a folosi darurile lui, totu nu e inca *prea tardiu*, a ve reintorce la densulu. sî a aflá iertare la indurarea lui.

Suntemu I. A. ! in Dominec'a fiului retecitu. Retecirea sî nefericirea lui e tipulu retecirii sî nefericirii omului peccatosu, ce se abate dela D.dieu, despre ce in partea I. Reintorcerea sî reprimirea parintiesca e tipulu penitintiei adeverate a peccatosului, sî a iertarii, ce o afla sî celu mai mare peccatosu la tronulu lui D.dieu, deca se reintorce cu anima infranta, despre ce in partea II. a cuventarii mele.

Fia, ca D.dieu se petrunda cu darulu seu anumele vostre, sî se ve faca a grabi in apoi la densulu, parintele bunu sî induratu, care demultu ve doarece pre voi fiii sei pierduti, a ve poté stringe érase la sinulu seu iubitoriu. Fiti cu luare a minte.

I.

„Unu omu avea doi fii.“ (Luc. XV. 11.) Ce fericire I. A. ! ce tesauru pentru unu parinte, a avé doi fetiori buni, ascultatori, diliginti, cu fric'a lui D.dieu. Dar nu a fostu asiá amendoii fiii ai parintelui din S. Evangolia de astadi. „Tata! dà-mi partea, ce mi se cade din avutiã!“ (ibid.) Eca cuvintele nemultiamitorie cu cari intempinã intr' un'a de dfile fiulu celu mai teneru pre parintele seu; ca fulgerulu, ce cade din ceriulu seninu, asiá de surprindiatoria fu portarea acést'a a fiului pentru parintele iubitoriu. Nefericite parinte! acést'a tî e dara resplat'a, pentru cà l'ai crescutu, pentru cà ai sudatu, sî ai trasu atât'a dela tine, numai se-i poti castigá comora avuta, sî se-lu faci fericitu?!

„Tata! dà-mi partea, ce mi se cade din avutiã!“ Unde sunt buzele, cari se pota rostí dorerea, ce petrunse la audiulu acestoru cuvinte neaseptate anim'a parintelui vatenatu?! Sî elu totusi, necandu-si dorerea cumplita, fora a-i grai vre unu cuventu mastratoriu: „le impartî loru avuti'a.“ (ib.) Deca nu i este mai multu dulce pieptulu mieu parintiescu, merga in catrau

lu va trage anim'a ; veda, cum se va fericii ! Sî intru adevèru, abia trecura câtc-va dîle, sî acestu fiu nemultumitoriu, si-luà remasu bunu dela vetr'a parintiesca, unde a crescutu sî unde avea tote in imbelsiugare, cu cugetulu de a nu se mai reintorce.

Retecite fiule ! ce ai facutu ? Unde mergi ? Nu vedi in ochii parintelui teu lacrimelè ascunse, ce i le-a storsu fapt'a-ti vatematoria ? ! Nu audi suspinele grele, ce le tramite cu pieptu doiosu dupa tine ? ! Ah de ai sei, ah de ai cunosce, cà parasindu cas'a parintiesca, ti-ai ingropatu tota fericirea fiitoria ! Ah de ai poté privi in sinulu venitoriului intunecosu, ca se vedi misicli'a, ce te va ajunge pe calca retecirii tale ; ca se vedi selavi'a, ce te asepta întro straini, unde nu va fi unulu, care se te ajute la lipsa sî necasu, nu va fi unulu, care se-ti compatimesca sî se te planga ! Opresce-te ! Reintorna éra la sinulu parintelui iubitoriu !

In daru ! fiulu retecitu nu vede, nu aude nimic ; patimele aprinse neca, omoru in pieptu-i totu sentimentulu mai fragedu sî mai omenescu ; cas'a parintelui seu remase acum departe la spatele sale, sî elu merge, merge mai departe pe calea sa retecita, alerga in peritiunea sa.

Nu e destulu, cà lasà cas'a parintiesca ; parascesce inca sî cetatea ace'a, unde locuia parintele seu, ca se nu se intelnesca vre odata cu densulu séu cu vre unu consangébu alu seu, sî se nu auda cuvintele loru infruntatorie ; ba nu ! neci atât'a nu e destulu, parascesce inca sî tienutul acé'a, sî „*s'a dusu intr'o tiera departe*“ (ib. 13.) între straini, ca se nu ajunga neci vestea sa la parintele megnitu.

Dar acum gatati-ve I. A. ! la o privire trista sî dorerosa. In scurtu fiulu retecitu : „*resipè tota avuti'a sa, vietuindu in desmerdatiuni.*“ (ib.) Dela unu fiu neaseultatoriu de parintele seu, sî aruncatu in braciulu insielatiuniloru sî placheriloru lumii fora sfatu, fora padia, fora freu, neci cà poteamu aseptà altu ce-va. „*Sî resipindu elu tote, se fece fomete mare in tier'a ace'a, sî elu a inceputu a suferi tipsa. Sî mergundu s'a lipitu de unulu din locutorii tierèi aceleia ; sî l'a tramisu pre elu la tierinele sale, se-i pasca porcii. Sî doria se si sature pantecele seu de radecinele, ce mancau porcii, sî nimene nui dà lui.*“ (ib. 14—16.)

Scrace fiule ! acést'a e dara fericirea, pentru care ai parasitu cas'a parintiesca ? ! Celu ce nu ai voitu a te supune unui parinte bunu, ca alu teu, sî a fi domnu in cas'a lui, te faci acum servulu unui domnu strainu sî neinduratu, care te tramite a-i padî turm'a de porci ; celu ce aveai tote in prisosintia la cas'a parintiesca, sî erai onoratu de toti, acum nu ai cu ce se-ti stemperi fomea, ce te omora, nu ai neci unu amicu, care se te mangaie ; pamentulu e patulu teu, sî poreii sunt socii tei. Ce insielatiune ! Ce schimbare !

Eca ce facu patimele ! Despartu pre fiu de sinulu parintelui iubitoriu, lu despoia de omen'a sa, i corumpu moravurile, i ingropa tota fericirea, sî i faurescu catusie de selavia !

Sî acum me întorceu catra voi I. A. ! catra voi oh pecatosiloru !

Nefericitiloru mei frati ! e de lipsa ore se aretu la asemenarea, ce este intre voi sf intre fiulu retecitu ? ! Voi inca aveti unu parinte bunu sf induratu ; sf acestu parinte este imperatulu ceriului sf alu pamantului, care v'a primitu pre voi de fiii sei, sf a reversatu peste voi in abundantia darurile iubirii sale. Dela elu aveti sanatatea, fericirea, avut'a, tote, tote. Bunurile casei sale sunt ale vostre ; isvorele daruriloru sale vi sunt pururea deschise in tainele s. biserice ; imperati'a ceresca e mosi'a, cu care a promis a resplati credinti'a vostra.

Sf cu ce ati respunsu voi la atat'a iubire, la atate binefaceri ? ! Aduceti-ve a minte de or'a gelosa, candu calcandu antaia data legea lui D.dieu, v'ati smulsu din sinulu seu parintiescu. Viersulu consciintiei ve striga cu amaritiune. Ce faceti nefericitiloru ? Unde mergeti ? Nu vedeti in ochii parintelui vostru cerescu lacrimile, ce le versa dupa voi fiii sei pierduti ? ! Nu auditi suspincile, ce le storeu din pieptulu seu iubitoriu faptele vostre nelegiuite ? ! Oh opriti-ve, reintornati depe calea, pe care ati apucatu, ca-ci ace'a duce la peritiune, la morte !

Dar in desiertu ! Patimele au orbitu ochii vostri, au asurditu urechile vostre, sf voi nu ati vediutu, sf nu auditu nimicu, sf ati mersu totu mai departe, totu mai departe pe calea vostra retecita, pe calea peririi.

Nu e destulu, ca v'ati smulsu din braciile parintelui vostru cerescu, ati parasitu inca sf cetatea ace'a, unde locuesce densulu, ati parasitu s. biserica, ati neglesu servitiulu d.dieescu, ca se nu auditi aici cuvintele lui infruntatorie invetiaturele sf adeveturile lui mantuitorie, cari aru poté se ve abata dora dela calea nefericita, sf asemene fiului retecitu v'ati mutatu cu totul in tiera departe, in tier'a intunecosa, unde domnesce numai pe-catulu, sf foradelegea, desfrenarea, lacomi'a, ur'a, pism'a, nesatiulu, truff'a, beti'a, insiolatiunea, clevetirea, injuraturele (sudalmele) furtulu, omorulu etc. sf ati predatu tempulu, ce vi l'a datu spre a sierbi lui, sf ati respitu darurile lui in lucruri nelegiuite.

Ah ! ce bine ve era ordiniora in sinulu lui portandu jugulu blandu alu mandatelorlu lui. Cu ce doru asceptati atunci, se sosesca o domineca, o serbatoare ; oh ce placere aveati atunci a fi de facia la s. liturgia, a asculta cuvintele sf invetiaturele lui, a petrece in rogatiune cu densulu ; cata mangaiare si desfatare aveati atunci in faptele sf ostenelele vostre, sf ah ! in ce fericire notau animele vostre ! Nu ve lipsea nimicu, aveati tote, sciati sf sentiati, ca iubiti sf ca sunteti iubiti !

Sf acum ? ! Ati speratu, ati cercatu foricirea afora de D.dieu, sf ce ati aflatu ? ! Nu ! fericirea nu infloresce pe calea pecatosiloru ; ci precum dice S. Scriptura : „*Pentru ca nu ai sierbitu Domnului D.dieului teu cu bucuria si cu anima buna, vei sierbi dusmaniloru tei . . . in fome, in sete, si in goli-tiune si in lipsa de tote.*“ (V. Mois. XVIII. 47, 48.)

Acest'a este oh pecatosiloru ! pedeps'a vostra, pedepsa meritata. Deca nu v'a placutu a remane fiii lui D.dieu, a sierbi lui Cristosu, sf a portá ju-

gulu blandu alu mandatelorui lui; eca devenirati fiii și sclavii diavolului, eca gemeti acum sub jugulu de fieru alu patimelorui și peccatorului vostre; și lipsiti de pacea, de mangaiarea, ce nu pote se o afe omulu decâtu in D.dieu și in faptele bune, sufletele vostre suferu de o fome, ce nu sunt in stare a o saturá, de o sete, ce nu sunt in stare a o stemperá, și sentiescu o goletate, ce nu sunt in stare a o implé neci tote desmerdatiunile, neci tote placerile lumii; că-ci pentru sine ne-a creatu D.dieu, și sufletele nostre se batu neodinite, pana nu afla repausu in densulu.

Dar acést'a nefericire, [acést'a sclavia oh peccatorilorui! este numai o umbra a nefericirii, a sclaviei eterne, ce ve accepta. In scurtu veti stá pe pragulu nemoririi, in scurtu ve veti infacisiá inaintea judecatoriului dreptu, a dá sama despre vietia vostra, și veti peri in eternu pentru fora-delegile vostre.

Eca in ce ticalosia, in ce suferintie arunca peccatele pre bictii peccatosi. Blastemulu parintelui, D.dieului parasitu i bate in lumea acést'a, blastemulu lui i va apesá și in cealalta lume, — in veci, in veci!

Și voi nefericitorului mei frati! cari de atâte ori ati respinsu acum darulu lui D.dieu, ce ve chiamá la penitintia, neci acum se nu ve miscati? Neci acum se nu ve desceptati?

Oh de ar fi! se vi se deschida vederea la flacar'a periclului, ce vi se apropia, ce ve amenintia; oh de ar fi, ca nefericirea, sclavia, și degiosirea, in care v'au aruncatu peccatele vostre, se ve face a reintorná éراسi la braciile parintelui vostru cerescu; afora de cari nu aflati odina, nu pace, nu mantuire.

Fiiulu reteditu ve premerge voue cu esemplu frumosu. L'ati vedutu, cum aprinsu de patime parasi cas'a parintiesca, se ice lumea in capu; ati fostu marturii sclaviei, ticalosiei, ce l'a ajunsu între straini și ati cunoscutu in elu tipulu tristu alu vostru; oh veniti și lu priviti acum reintorcundu-se plinu de penitintia la parintele seu parasitu, și urmati, urmati esemplulu lui; despre ce in partea II.

II.

Nefericirea, pedeps'a fece I. A.! acum nu odata mari schimbari in vietia peccatorilorui. S'a uitatu de D.dieu Manase, pana siede in scaunulu imperatescu din Ierusalimu; dar si-a adusu a minte de densulu, candu gema in catusie, in servitutea babilonica, și a cunoscutu, că D.dieu e Domnulu, fora care nu e vietia, nu o fericire. Spumandu de turbare gonia Saulu numele lui Isusu; ei mergundu in Damascu, se prinda pre crestini de acolo, unu fulgeru din ceriu, lu trenti depe calu la pamentu, lu orbí, și eca acum intorcandu-se la D.dieu, striga umilitu și pocaitu: Domne! ce voiesci se facu?! Și din pregonitoriulu neinduratu alu lui Isusu, se face vasulu alegerii, și Apostolulu poporelorui.

Nefericirea, pedeps'a produse mare schimbare și in vietia fiului re-

tecit. Ce'a ce nu voi se o întielega la cas'a sî la mes'a plina a parintelui seu inbitoriu, o întielege acum longa porcii domnului seu tiranu, sub dore-rile fomiali, ce erá se-lu omora; sî vediendu starea ticalosa, in care lu arun-cara patimele sî foradelegile sale, si-aduse a minte cu dorere de dîlele feri-cite, cari le a petrecutu in cas'a parintelui seu, sî inforatu de starea misiea, la care ajunse, strigà cu amaru: „*Câti argati ai tatalui meu sunt indestulati de pane; era eu pieru de fome!*“ (Luc. XV. 17.) Sî apoi invinsu de dorulu, de a vedé inca odata acelu locu fericitu, de a vedé éراسi faci'a parintelui seu, se hotari a parasî pentru totu de un'a loculu foradelegiloru sî alu nefec-ricirii sale, sî socii desmerdatiuniloru sale, sî a se reintorce la parintele seu dicundu: „*Scoláme-voiu! sî me voiu duce la tatalu meu!*“ (ib. 18.)

Cum nerusînate fiule! cu ce facia voi pasî pe pragulu acelei case, care o-ai parasitu odata cu atâta reutate? Cu ce dreptu postesci, {a fî re-primitu de fiulu acelui parinte, a carui avere o-ai resipitu in desmerda-tiuni, si a carui anima o-ai sangoratu atâtu de tare prin viet'a ta desfrenata? Dar nu! fiulu retectiu si-cunosce vin'a in tota marinea sa. „*Scolá-me-voiu sî me voiu duce la tatalu meu, sî voiu dîce lui: Tata! gresîtu-am la ceriu sî inaintea ta, sî nu mai sum demnu, a me chiamá fiulu teu; fâ-me cu pre unulu din argatii tei.*“ (ib. 18. 19.) Eca totu ce cere! Nu a fî reprimitu éراسi de fiulu parintelui bunu; sentiesce, cà e nedemnu de acést'a; ci a fî socotitu macar ca unulu din servitorii lui. Si nu ar cutezá a cere neci atâta, dar si-aduce a miute, cu câta iubire lu imbracisiá odiniora parintele seu. Cine scie, — cugetá intru sine, — pote lu va miscá ticalosi'a, la care ajunse, pote i voru inmoia anim'a lacrimile mele de penecintia!

„*Sî scolandu-se, a venitu la tatalu seu.*“ (ib. 20.) Si ce cugetati l. A.! parintele l'a intempinat dora pre elu cu cautatura rece sî cuvinte infrun-tatorie? L'a întrebatu dora cà de unde vine? Unde a amblatu? Ce a facutu cu mosi'a, ce i-a datu?! Nu! Parintele prea bunu neci nu ascepta pana va sosi fiulu seu la casa, pana va bate la usia, pana se va aruncá in genunchi, ca se cera iertare; ci candu erá elu inca departe „*l'a vedutu pre densulu tatalu,*“ (ib.) Ah! cà-ci pana ce fiulu retectiá in tiera departata intre straini, anim'a parintelui ardea de dorulu, de a-lu mai poté imbracisiá inca odata. Cugetulu, cà dora a moritu acum, séu va mori potó fora a se reintorce, ca-siuná mare dorere parintelui iubitoriu. Nu trecea dí, ca se nu ésa afora la cale, cautandu cu ochii plini de lacime catra tier'a, in catrau a mersu fiulu seu; dora, dora va reintorná. Sî acum candu reintorna, ochii lui veghiato-ri l'au observatu inca de departe, golu, uscatu de fome, gemendu sî lacri-mandu, „*sî i s'a facutu indurare; de-ci alergandu a caditu in grumazii lui sî l'a sarutatu pre elu.*“ (ib.) l'a primitu éراسi cu bucuria de fliulu seu, sî a mandatu serviloru sei, se aduca vestmentulu celu mai bunu, se-lu imbrace, se-i puna anelu in mana, sî incalciaminte in petiore. Dar acést'a inca nu e destulu! Trebuie se se junghe vitielulu celu grasu, se se faca ospetiu stralu-citu, sî se resune tota cas'a de suneto de bucuria!

Oh prea bune parinte! dar uitatu-ai sunetî'a, nemulțumirea, cu care te-a parasit? Uitatu-ai victi'a lui desfrenata, cu care ti-a resipitu averea scumpa, castigata prin sudori crunte? Uitatu-ai roșnea, ce o-a adusu pe capulu teu incaruțitu in onore?! Da! parintele bunu a uitatu tote; nu vede decâtu starea nefericita, în care se afla acum, ce lu potruunde pana la sufletu; nu aude decâtu suspinele lui de dorere: „*Tata! gresîtu-am la ceriu sî înaintea ta.*“ etc. Sî anim'a lui parintiesca, atâtu de megnita mai nainte, nota acum in placere sî bucuria, că-ci pote stringe éra la pieptulu seu pre celu ce lu credea pierdutu, că pote vedé éra cu ochii sei, in cas'a sa pre celu ce lu credea a fi mortu. Fiulu acest'a intru adeveru! „*erá mortu, sî a inviatu; erá pierdutu, sî s'a aflatu.*“ (ib. 32.)

Eca aci L. A. ! tipulu unui peccatosu, ce se intorce la Domnulu sî creatoriulu seu; eca aci sî tipulu iertarii sî a bucuriei, cu care intempina parintele ceresu pro fii sei pierduti, dar reintorsi.

Catra voi mi indreptu acum érași cuventulu oh nefericitiloru mei frati! oh peccatosiloru! Intorceti-ve intru voi ensîve, ca fiulu retecitu, sî recugetati cu dorere, ce ati facutu? Ce ati pierdutu? In ce ticalosia v'ati restornatu?! Veniti, suiti-ve cu cugetulu vostru in muntele Calvariei, priviti crucea, priviti acea sierfa restignita pe cruce, pre Domnulu D.dieulu vostru, incununatu cu cunun'a de spini, acoperitu de rane, strapunsu cu cuie sî cu lancia, luptandu-se cu mortea. Éca ce ati facutu! Voi sunteti caus'a doreriloru sî a mortii lui. Oh cum ati potutu lucrá atâtu de neinduratu cu D.dieulu, cu parintele vostru, care v'a iubit u pre voi cu iubire eterna?! Sî acum suiti-ve cu cugetulu vostru in ceriuri, priviti mosi'a intinsa, marirea, stralucirea, bucuriele sî fericirile nenumerate sî nespuse, cari le-a gatitu Domnulu serviloru sei credintiosi. Éca ce ati pierdutu! Apoi seoboriti-ve cu cugetulu vostru in acela locu intunecosu, in locul doreriloru, unde foculu nu se stinge, unde vermele nu pere, unde nu se aude decâtu plansu, suspinu sî vaietu fora capetu. Éca in ce ticalosia v'ati restornatu! Éca ce nefericire ve accepta!

Cum! e cu potintia ore se recugetati intru voi urmarile triste ale peccatorulu, fora se ve cuprinda fiori de nefericirea sî sclavi'a, in care v'au aruncatu, fora se ve petrunda o dorere adunca, pentru că ati sangeratu prin ele anim'a unui parinte atâtu de bunu, sî fora se ve indemnati a face propusulu tare, de a le parasí numai decâtu pentru totu de un'a reintornandu la braciele iubitorie ale parintelui vostru, cadiendu-i la petiore, sî marturisindu ca fiulu retecitu între gemeto sî suspine umillite vin'a sî reutatea vostra, sî aretandu-ve ca fiulu retecitu gat'a, a primí in tipu de facere destulu, pentru că l'ati vatematu, cu bucuria ori-ce pedepsa din manele lui, numai se se indure de misielatatea vostra, se ierte sî se uite reutatele vostre.

In aceste stá penitintî'a adeverata, penitintî'a crestina; adeca in parerea de reu sî ur'a de peccatele facute, cu propusulu tare, de ale parasí sî a

mori mai bine, decât a le face era in marturisirea lor umilita, si in face-rea destulu pentru ele. La aceste detorintie me invetia si fiulu retocitu in esemplulu reitorcerii sale. Antai i pare reu, lu dore de cea ce a facutu, si si-propune a parasii loculu nefericirii sale, si a reintorna la parinte-seu. „*Cati argati ai parintelui meu etc. Scola-me-voiu si me voiu duce la tatau meu.*“ A dou'a nu si-mundresce, ci marturisesce cu umilintia reutatea sa. „*Tata gresitu-am la ceriu si inaintea ta.*“ Si a treia ca se face destulu dreptatii, si-pune pedepta sic ensusi, dicundu : „*Nu mai sum demnu a me chiamo fiulu teu, fa-me ca pre unulu din argatii tei.*“ Aceste parti ale penitintiei trebuie se le implinesca fiacare crestinu peatosu, deca nu vre se pera, blastematu de D.dieu, de parintele seu.

Deca fiulu retocitu, cuprinsu de dorere pentru reutatele sale, nu s'ar fi pusu indata, fora amenare la cale, se se reintorne, se-si marturisesca vin'a si se cera intre lacrimi iertare dela parintele vatematu; ah! pote ca nu ar fi vedutu neci odata mai multu faci'a lui, ar fi peritu in tiera strai-na, in mormentu necunoscutu, neplansu, negelitu de nimene.

Oh incepeti dar I. A.! fora amenare, incepeti indata, inca astadi, pana nu ve voru cuprinde florile mortii, incepeti lucrulu mantuitoriu, reitorcerea la Domnulu D.dieulu vostru, parasindu pentru totu de un'a acea tiera, in care ati retocitu, tier'a pecatelor, despartindu-ve de societatile celoru foradelege, cari prin esemplele lor rele arunca in periclu sufletele vostre, rumpendu tote legaturele nefericite, cari ve tienu departe de D. dieulu, de parintele vostru, marturisu cu anima infranta foradelegile vostre, implinindu cu bucuria canonulu, si primindu cu multiumita ori ce pedepta, ce va tramite D.dieu asupra vostra, ca o facere destulu pentru reutatele vostre. „*Cei fora credintia se-si parascesca cararile sale, si se se intorca la Domnulu*“ (Is. LV. 7.) „*Deca vomu marturisi pecatele nostre, credintiosu si dreptu e Domnulu, ca se ne ierte noue pecatele, si se ne curatiesca pre noi de tota nedereptatea*“ (I. Innu I. 9.)

Si acum ce se ve mai dîcu?! Eca vedu deschise ceriurile, vedu pre parintele cerescu miscatu de indurare venindu inaintea vostra ajutandu-ve cu darulu seu, si intindiendu-si de departe braciele, ca se ve stringa erasi la pieptulu seu, gat'a a ve da inapoi totu ce ati pierdutu, a ve primi erasi de fiii sei, a ve pune de eredi imperatfei sale, a ve face ospetiu stralucitu, si a ve nutri in S. taina cu prea santulu seu trupu si sange spre viet'a eterna. Veniti dar, grabiti! Faceti se resune adi tarietele ceriului de cantee de bucuria, serbandu D.dieu cu angerii si santii sei reitorcerea vostra po-caita si fericita la cas'a lui parintiesca. Amin.

Predice ocazionale.

La mortea unei mame, repausate in anulu 39 alu vietiei sale.

Predica.

(de Iustinu Popfiu.)

Lips'a pregatirii la morte.

„Ferice de servitorii aceia, pre cari venindu Domnulu i va aflá preveghiandu.“
(Luc. XII. 37.)

Pentru ce gelea, pentru ce lacrimile aceste? Precepu gelea, intielegu lacrimile vostre oh tristíloru ascultatori! E un'a dintre ensusíriile cele mai frumoase ale animeloru nostre, a incungiurá cu dorere cosciugulu iubítoru nostri, sí a sierfi lacrima de compatimire ticrinei celoru mutati dela noi. Ci este desclinire între dorere sí dorere, între compatimire sí compatimire!

Ne dore, deca vedemu, cá vestediesce gerulu sí macar unu mugurelu, care abia începuse a impupí. Astfelu cu dorere petrecemu sí pre copilulu micu din léganu in mormentu; ma lacrimile, ce le versámu dupa densulu, se usca curendu, gemetele amutiescu; cá-ci pretiu durabile nu pote avé decâtu vrednici'a; sí ce vrednicia ar fi potutu face unu copilu, carui neci nu i s'a deschisu inca calca vietiei!

Ne dore, deca vedemu, cá viforulu predatoriu, séu vermele, ce lu rode in radecina, do bore la pamentu sí macar unu pomu betranu, nefolositoriu acum. Dar ne alina cugetulu, cá si-a adusu la tempu frupturile sale. Astfelu cu dorere petrecemu la gropa sí pre betranulu ajunsu la carunte-tiele vietiei; dar ne mangaia sciinti'a, cá implinindu-si între ostenela sí serguintia cursulu vietiei, ca lucratoriu credintiosu e demnu acum de odina.

Ci deca viforulu smulge sí trentesce la pamentu o trupina inca plina de putere sí vietia; cresce dorerea nostra, sí depe buze ne sbora sí fora voia suspinulu! Ce dauna pentru unu arbore frumosu sí folositoriu ca acest'a! Astfelu deca man'a mortii neindurate smulge din simulu iubítoru sei pre o femeia in florea etatii sale, care erá propt'a barbatului seu in superarile vietici, care erá crescatori'a, scutitori'a, grigitori'a sí indereptatori'a filoru sei mici sí dela a carei vietia sperau sí aseptau inca atâtu de multu iubítii sei; ah tristíloru ascultatori! o intemplantare gelosa ca acést'a ne sfa-sia anim'a, sí ne cutriera tota fiinti'a.

Sí eta cá astadi avemu trist'a ocaasiune, a stá cu dorere lenga cosciugulu unei mame, ca acést'a, adormite atunci, candu iubítii sei sentiescu mai tare lips'a ei.

Oh de ar fi, ca acést'a intemplantare dorerosa sí neasceptata se ne descepte din amortiel'a sufletesca, sí se ne invectie, a folosí vietí'a asiá, ca

or'a mortii se ne afle totu de un'a gat'a, a plecá pe calea lunga, nefinita a eternitatii, de unde nu e reintorcere! Ia acést'a voidu a ve indemná cu ocasiunca acést'a gelosa, ve rogu, fiti cu atentiune!

Ce este vietí'a?! Eca T. A.! intrebarea, carea a des^e trebuie se si-o puna unu crestínu, deca vre morte fericita. Ce este vietí'a?! Eca intrebarea grea, la care pucini sciu se respunda; dar ne raspunde Psalmistulu, candu díce: „*Omulu, ca erb'a sunt dílele lui, ca florea campului, asiá se vescediesce.*“ (Is. CII. 15.). Sî ce e mai slabu, ce e mai trecatoriu, decátu o flore?! Astadi inea tí zembesco, inea te desfata cu mirosulu sî colorile sale; sî mane? jace la pamentu rupta de ventu, calcata sub petioru, séu palita de geru, fora mirosu, fora colore.

Ce este vietí'a?! Ne raspunde S. Iacobu Apostolulu, candu díce: „*Este unu aburu, care se arata intru pucinu, apoi pere*“ (IV. 14.) Sî ce e mai peritoriu, decátu aburululu?! Sî eca mai mica suflare lu porta de ici cole dupa placu, pana ce in scurtu lu nimesce fora urma.

Ce este vietí'a?! Ne raspunde S. Vasiliu, candu díce: „*Vietí'a nostra e asemenea unui riu, care grabesce in adunculu marii, unde se ingropa. Asiá grabescu dílele nostre pana la diu'a necunoscuta a mormentului.*“

Ce este vietí'a?! Ce este vietí'a, ne spune noue esperimí'ta de tote dílele. Vietí'a este unu detorisiu necredintiosu, care ne amagosce din dí in dí cu mintiumi; sî candu i credemu mai tare, ne intorce spatele, sî nu platesce.

Vietí'a e ca festíl'a de lumîna, care indata ce o-ai aprinsu, incepe a scadé, pana se consuma cu totulu; astfeliu sî lumin'a vietiei nostre, indata ce a aparutu, scade, trage a morte neincetatu! sî candu va aruncá flacar'a cea depe urma? Candu se va stinge? Eca intrebarea, intrebarea de vietia sî morte, la care stámu amutí'ti, cá-ci respunsulu e ascunsu in taincle lui D.dieu.

Vine mortea ca furulu, sî te surprinde, sî te sugusia, sî te rapesco, candu neci nu ai cugetatu. Vine mortea ca venatoriulu, se puue in panda, sî candu petreci mai neturburatu, te lovesce la pamentu cu saget'a sa.

Multi multe si-a propusu a face sî a lucrá inea in vietia; dar nu ajunsera rapiti fora veste ca unu puiu de ulíulu rapitoriu, ca unu unelu de lupulu selbatecu. Unii s'au pusu ser'a voiiosi in culcusiurile loru, sî nu s'au desceptatu mai multu, numai in oternitate; altii au esí'tu cu bucuria la lucrurile loru de campu, sî nu s'au mai reintorsu. Unii s'au pusu sanetosi la mesa, sî nu s'au scolatu mai multu; altii si-au serbatu nunt'a, sî éta cá vestmentele de nunta li s'au prefacutu in vestmí'nte de morte.

Priviti — ve rogu — priviti in giurulu vostru. Ah! cáti lipsescu dintre voi cari inainte cu unu anu, ce dícu? cu unu anu?! ba inainte numai cu câte-va septemane, cu câte-va díle gustau inea bucuriele vietiei, sî tieneau

sama cu voi dimpreuna la o vietia indelungata. Au nu vedemu, cum ra-
resce mortea din dî in dî pe neasceptate sî fora veste sîrurile nostro?!*)

Ci deca stă asiâ lucrulu, deca e atātu de nesecura or'a mutarii nostre
din lumea acést'a, pentru ce stāmu in o amortiela sî nepasare sufletesca
atātu de periculosa? Pentru ce amenāmu neincetatu intorcerea nostra din
dî in dî, din luna in luna, din anu in anu?! Pentru ce mane? Pentru ce nu
astadi? Pentru ce nu chiaru in clipit'a acést'a?! Sēu cine ne-a asecuratu
pre noi, cā cu radiele ultime ale dālei de astadi nu va apune sî sorele vie-
tiei nostre?! „*Fiti gata, — striga Domnulu, — cā in or'a, in care nu cuget-
tati, va veni Fiulu omenescu*“ (Luc. XII. 40.)

T. A.! Asiâ ne invetia mîntea sanetosa, ca se nu se apuce nimeni ne-
pucugetatu sî nepregatitu de intreprinderi sî lucruri de acele, cari tragu
urmari insemnate dupa sine, sēu hotarescu pote chiaru peste vietia sî
morte. Se fia reusîrea sî numai dubia, se fia nefericirea sî numai probabile,
acést'a e acum destula cauza pentru unu omu intieptu, ca se faca de tem-
puriu tote dispusetiunile necesarie, pentru de a se asecurā in contra pericu-
lului, in contra nefericirii, ce lu amenintia. Ci deca suntemu cu atāt'a pre-
cautiune sî cu privire la trebele nostre trecatorie; cu ce zelu, cu ce grige,
cu ce diligintia trebue se ne pregatimu, ca se ne afle mortea gat'a de a
pasî pe calea de eternitate? Mortea, care nu numai cā e probabile, ci e se-
cura, nu numai cā e segura, ci pote e sî aproape, atātu de aproape, incātu o
potemu aseceptā in tota dîu'a, in tota or'a; morte, dela care aterna o eterni-
tate plina de bucuria sî fericire, sēu de osenda sî dorere. Au nu e de lipsa
dar, ca deca iubimu sufletele nostre, se luāmu de tempuriu in socotintia
seriosa tote impregiurarile, sî se facem sama strinsa cu noi ensîne, ca se
potemu incungiurā periclele ei?!

T. A.! Celu ce joca numai din petrecere in carti, nu e minune, deca
iea lucrulu usioru cam in gluma. Dar nu pote face acést'a acel'a, care scie,
cā stā in jocu tota averea sa; cu atātu mai pucinu acel'a care scie, cā se
joca cu capulu, cu vietî'a sa. Ah! cu cāta grige, cu ce atentiune incordata
si-privesce unulu anim'a, de cāte ori face cāte o lovitura; cā-ci perdiendu
joculu, si-a pierdutu capulu, si-a pierdutu vietî'a!

Sî totusi oh T. A! aici nu este vorba decātu despre perderea vietiei
trupesci, vietiei trecatorie. Cu ce ingrigire trebue dar se fimu, candu e sub
intrebare vietî'a sufletului, sufletului nostru nemoritoriu!

Deca vre se merge cine-va numai pana in vecini, si-ica palaria sî vre
unu vestimentu pe de asupra; din atāt'a i sta tota gatirea. Dar celu ce vre
se plece pe o calc lunga, cu multu mai nainte si-aduna cu diligintia la olalta
tote, de cāte cugeta cā va avē lipsa in cale, sî cerca inca de doue, sî de trei
ori cu grige, se nu uite a casa ceva, ce ar poté se-i fia spre scadere in dru-

*) Acést'a predica fu rostita de autorulu ei, Oradea-mare in oct. 1866. candu dom-
niā cumplitu coler'a.

mulu seu. Dar unde este ore cale mai lunga, decâtu calea mortii?! Depe fiacare cale te poti reintorce; deca ai pasitu inse odata peste pragulu aces teia, se inchidu la spatele tale portile eternitatii, nu mai poti repasî, nu mai poti reintorna in veci, in veci! Sî ve intrebu acum, se nu fia ore de lipsa pregatirea cea mai grigitoria sî mai diliginte la o cale lunga, nefinita ca acést'a?!

Oh de ati invetiá dela animalele necuventatorie. Eta caii, boii vostri, deca i silescu impregiurarile a trece peste riu inghiaciatu, mai antaiu dorescu a se convinge cu pipaire, câtu cu unu pasu facutu cu cea mai mare grige, ore destulu de tare e ghiaci'a, a nu se rumpe sub greutatea loru; sî la casulu contrariu mai binc se lasa a se lovi in capu, decâtu a face sî macar numai unu pasu, care ar poté se le periclite viet'i'a. Asiá facu animalele fora minte, sî omulu, omulu zeditu dupa tipulu sî asemenarea lui D.dieu, omulu infrumsetiatu cu minte cugetatoria sî cu sufletu nemoritoriu, omulu, care scie din credintia, cá dupa morte lu ascepta raiu séu iadu eternu, se nu aiba ore lipsa, a se ingrigi de tempuriu, ca se-lu afe gat'a acelu pasu decidatoriu?! Cum! dora aveti mai multe suffote, ca deca ati pierdutu unulu, se poteti ajunge cu celu alaltu la tiurmurea fericirii? Séu cugetati, cá e de ajunsu spre fericire, deca ve veti pocali in or'a din urma, in or'a mortii?!

Oh nebun'a lucrare a omului peccatosu! Au ce ati judecá T. A! despre unu omu ca acél'a, care sciindu cu securitate, cá se gata lotrii a-lu navalí intr'o nopte séu alt'a, s'ar culcá fora neci o grige cu usi'a sî ferestele deschise. Dupa ce adórme, lotrii pe usi'a si forestel edeschise navalescu asupra-i, lu lega, lu batu, lu tortura pana la morte, sî pe lenga acea inca i sî rapescu tote cu sine. Au nu esto acést'a o urmare prea firesca a negrigirii lui peccatose?!

Ma vedeti T. A.! chiaru asiá de nebunosece lucra, sî chiaru asiá de nefericitu patiesce omulu peccatosu, care si-amena din dí in dí, si-amena pana la morte intorcerea, pocairea sa. Vai de peccatosulu, care cade in patu de morte, ingreunatu cu peccate de morte. Penetinti'a, ce o tiene unu morbosu slabu, sî ens'asi e slaba. Nefericitul peccatosu vediendu-se acum aproape de lumea acea necunoscuta, de unde inca nimene nu s'a reintorsu, sî de care se cugetá pro sine a fi inca atátu departe, vediendu deschídiendu-se inainte-i port'a eternitatii, vediendu aci clipit'a neasceptata, candu trebue se pasiesca inaintea lui D.dieu, a dá sama despre o victia, tremura, se infiora, se lupta cu cugete torturatorie, nesciindu, ce se faca, unde se se intorca. Lumea, carei a sierbitu, nu i mai pote ajutá; éra dela D.dieu, ale carui legi sante le-a calcatu de atáte ori sub petioro, ale carui taine sî daruri de atáte ori le-a despretiunitu, nu spera indurare. In urma candu lu invingu acum dorerile mortii, candu abiá si-mai pote folosi mintea, candu abiá si-pote deschide buzele, se hotaresco a se marturisi, face promisiuni de imbunire, versa lacrimi, suspina, si-redica ochii la ceriu, dar in desiertu; acést'a nu e suspinulu intorcerei, ci típetulu desperatiunii;

se întorce cu buzele, dar nu se întorce cu anim'a, promite a parasi peccatele, nu pentru că le urește, ci pentru că vede, că lu parasescu ele pre densulu.

Intr'o stare nefericita ca acést'a, dorește in urma mortea; intiapenescu ochii, venetiescu buzele, amutiesce graiulu, se recesce trupulu, se rasesce resuflarea, mortea sta la patu, inca o suflare, și — more! more ca unu paganu, care nu a cunoscutu lege, precum a și traitu ca paganu; ca-ci de și s'a marturisiru, de și s'a impartasitu in s. Cuminecatura inainte de morte, nu iubirea curata catra D. dieu, nu cunoscinti'a detorintiei sale l'a indemnatu pre densulu la acea, ci fric'a de pedeps'a, ce vede că se apropia cu rapodiune. Dar ve întrebu acum oh T. A! deca unu detorisiu alu vostru nu voesce se ve platesca ce'a cu ce vi e detoriu, ci amena din dî in dî, despretiundu provocările, rogarile și sollicitările vostre amicali, și platesce numai atunci, candu lu trageti inaintea judecatei, ca se se pedepsesca prin lege; ore tînereti-ati voi de omu de omenia pre unu detorisiu ca acest'a?! Deca e omu de omenia, pentru ce nu si-a implinitu detorinti'a de buna voia și la tempulu seu, pentru ce platesce numai atunci, candu vede acum redicata le spatelile sale man'a pedepsitoria a legii?! Asemene unu atare detorisiu este omulu peccatosu, care amena impacarea sa cu D. dieu pana la patulu de morte. In daru si-deschide atunci buzele spre marturisire, in daru se cumineca, in daru suspina, in daru versa lacrimi; tote aceste sunt mîntiunose, nu de voia buna, si de frica, cari potu insielă pre omeni, nu inse pre D.dieu, care petrunde cu ochii sei rarunchii și animele; trupulu si sangele Dumnului nu i este lui spre vietă, ci spre morte, spre osenda, și nefericitulu more in peccatele sale.

Lumea i ora la gropa: se odinesca in pace! se-i lumine lumin'a de veci! Éra sufletulu lui respunde, strigandu cu amaratiune din flacarele iadului; „*Cuprinsum'au dorerile mortii; ajunsu-am periclele iadului; necasu și doreri am aflatu.*“ (Ps. CXIV. 3.) Necasu și doreri eterna!

T. A! Nu ve infiorati de unu asemene capetu?! Veghiati! mortea e pre hotarululu nostru, e in midiloculu nostru ne incetatu, cercandu pre cine se rapesca. Și cari voru fi ore acei nefericiti?! Aceia, chiaru aceia, cari o ascepta mai pucinu.

Incepti dar oh T. A! a ve pregati de tempuriu la sosirea ei, ca in ori-care locu și in ori-care ora ve va surprinde, se ve afle gat'a, a pasî pre calea eternitatii; a pasî la judecata inaintea lui D. dieu. Asemene servitoriloru descepti și fetioreloru intielepte din S. Evangelia, portati de astadi inainte purure facie și lampe aprinse in manele vostre, faciele și lampele luminatorie ale fapteloru bune, ca deca veti audî sunandu in mediulu nopții viersulu: „*Eca! vine viirele, intempinati-lu!*“ se poteti intră cu densulu la nunt'a ceresca, la nunt'a eterna! Amin.

I e r t a t i u n i .

Sî acum iertati-mi oh T. A! ca se implinescu o dorerosa parte a digregatoriei mele preotiesci. Eea aci stâmu lenga trupulu recitu alu unei sorori a nostre onorate, (numele, conditiunea) pre care o chiamà D. dieu la sine in anulu 39 alu vietiei sale, sî 21 alu casatoriei sale fericite. Inainte cu câte-va dîle ati vediutu inca faci'a ei zembendu de vietia, ati audîtu inca cuvintele ei amicabile, sî eea aci jace acum amutîta, fora vietia; inca numai câte-va clipite, sî si-va plecà trupulu recitu spre odin'a eterna a momentului. Dar inainte de a se mutà la liniscea locasielor eterne, nu se pote despartî de ai sei, nu de iubittii sî cunoscutii sei fora a le rostî prin mine unu remasu bunu, remasulu bunu celu mai depe urma.

1. Catra tine se intorce mai antaiu, oh iubite, oh triste sociu alu repausatei, (numele, conditiunea). Sî tî-rostesce multiumita caldurosa pentru tote acele servitiuri, ce le-ai facutu ei sî familiei tale intrege sub fericit'a, dar scurt'a vostra convietuire; tî rostesce multiumita ferbinte pentru braciele tale iubitorie, ce o-au scutitu cu atât'a fragedîme intre periclele victici, sî o-au grigitu cu atât'a abnegare in patulu doreriloru sale. Dar totu odata cu buze morinde tî cere sî spera iertarea pentru tote cuvintele sî faptele, cu cari te-a superatu dora orocandu pre tine sociulu seu colu prea iubitu; sî precum Cristosu, atornandu cu trupulu seu pré santu pe lemnulu crucii, sî luptandu-se cu mortea intre ceriu sî intre pamentu, comendà pre invetiace-lulu seu iubitu, pre S. Joanu in grigea dulcii sale mame, a prea curatei fetiore Maria, astfeliu comenda ea grigii tale parintiesci pre iubittii sei copilasi, pre cari vai! ce curendu fu silita a-i parasi sî a-i lasà orfani, ca se-i cresci in fric'a lui D.dieu sî in virtuti crestine spre bucarî'a sî mangaiarea ta.

Dar se comenda inca grigii tale pre tine, comenda grigii tale sufletulu seu nemoritoriu, rogandu-te se te silesci a-i naintà odin'a sî fericirea eterna prin sierfele aducunde pe altariulu Domnului, prin rogatiunile tale pie, sî prin elemosinele tale dande seraciloru intru pomenirea sî pentru repausulu ei linisclitu. Ultimulu servitiu! ce potomu face iubittiloru nostri sî dupa mortea loru.

Sî acum se traesci fericitu iubittulu meu sociu! se traesci fericitu. Incungiure-te Domnulu cu provedinti'a sa scutitoria in dîlele amare ale veduviei tale, spriginesca-te cu virtutea spiretului seu, resplesca credinti'a ta, sî prin darurile sale, cari me rogu se le reverse asupra-ti in prisosintia, faca se-ti uiti gelea sî dorerea, ce te-a ajunsu. Sî acum inca odata sî mai pe urma: se traesci fericitu iubittulu meu sociu! te traesci fericitu.

2. Iubittiloru mei fii! (numele loru) Eea catra voi mi intoreu acum ultimele mele cuvinte materne. Ah! cum mi-a sangeratu anim'a materna in dorerile agoniei, candu vediu, cà trebue se se despartiesca de voi florile ei,

picurii sangelui ei. Cine ve va stringe pre voi de acum inainte la sinulu seu de mama? Cine ve va cresce sub aripele sale grigitoric?! Dar nu plangeti iubirii mei! nu plangeti. Nu, nu me voi despartî de voi; ca angerii, pro cari i-a vediutu S. Jacobu in visu pe o scara, ce ajungea dela pamentu pana la ceriu, acusi scoborindu-se, acusi inaltiandu-se éra, astfelu sî sufletulu meu, care s'a inaltiatu acumu la ceriu, se va scobori éراسi la voi, ca se auda dorintiele, ca se asculte rogatiunile vostre, sî se le duca, sî se le puna la petiorele imperatului cerescu, cerendu daru sî fericire asupra vostra.

Isusu, prea bunulu Mantuitoriu, care a chiamatu la sine pre pruncutii mici, sî i-a imbracisiatu, sî i-a binecumentatu, se ve primesca sî pre voi dulcii mei fi! sub scutul seu atotupotinte, se ve cresce cu darulu seu, sî se ve tiena spre mangaiarea parintelui vostru amaritu. Sî acum veniti se binecumentu inca odata sî mai pe urma, pana ce buzele-mi ve suspina cu dorere: Remasu bunu, filoru mei iubiti! remasu bunu.

3. Catra voi me intorcu acum oh dulce mama! (séu tata! deca traesce) sî oh iubite frate! (séu sora) dimpreuna cu demn'a ta socia, sicu, tota famili'a ta. Eca dulce mama, nu traesco mai multu fic'a ta; eca iubite frate! nu mai este sor'a ta. A cadiautu ca o frundia palita la suflarea mortii gerose. Ci mi redicu sî intindu inca odata mau'a-mi recita catra voi, orandu-ve cu buze de morte: se lege D.dicu ranele animeloru vostre gelose, se ve respaltesca pe pamentu sî in ceriu multele bunetati, ajutorie sî binefaceri, in cari m'ati impartasitu in vietia cu atât'a iubire. Pomenirea vosta binecumentata o ducu cu mine in mormentulu rece. Se traiti, se traiti fericitu!

4. Jubitiloru mei consangeni (se însîra consangeni dupa nume). Cum asi poté se me despartu fora cuventu, fora sarutare de catra voi. Bunetatea vostra compatimitoria asià mi se parú mie între suferintiele grele, ca lun'a blanda caletoriului, ce retecese prin codri intunecosi. Prin voi mi se induleci încâtu-va pocalulu amar, care eca! fui silita a-lu goli acum. Pastrati ve rogu cu credintia in anemele vostre tipulu celei ce s'a mutatu dela voi, sî se ve aduca a minte intomplarea mea trista, ce trecatorie sunt, ce iute se frangu legaturele pamentesci; caroru legature, faca ceriulu, se ve bucurati voi mai indelungatu, decâtu mine, traindu in sanetate sî indestulire, scutiti de pericle sî nefericire. Remasu bunu! remasu bunu!

5. Sî acum voi vecinii sî vecinele, amicii sî amicele mele din tote locurile, apropiati-ve sî voi se ve stringu inca odata sî mai pe urma manele amicali. Se traiti fericitu sî neturburatu la vetrele caseloru vostre, sî deca v'am vatematu candu-va pre orecare dintre voi ori cu cuventulu, ori cu fapt'a, ori cu portarea mea, iertati-mi ve rogu, iertati-mi mie celei mutate dela voi, care mi deschidu inca odata buzele morte, a ve multiumi bunavointi'a, amiceti'a, preveninti'a, ce o-ati aretatu de atât'e ori catra mine sub scurt'a petrecere, ce o-anu avutu la olalta, sî a ve multiumi sî pentru acést'a onore din urma, ce dati trupului meu recitu. Se traiti, se traiti fericitu! Si fia se ne reimbracisiamu éراسi cu totii in patri'a ceresca!

Sî acum pasiesce, oh sora ! mutata dela noi atâtu de curundu, pasiesce pe calea eternitatii ; se afle sufletulu teu resplătire in ceriu pentru ostenelele vietiei, éra trupulu teu adormitu se odinesca liniscitu in sinulu mortementului pana la dîu'a marita a reinviarii ! Amin.

La mortea unui betranu (séu unei betrane.)

Predica

(din scriptele remase ale fericitului **Luca Popu Munténu** *) orecandu parocu in Sîiaieiu, in dieces'a Oradii-mari, † 1851. compusa de fericitulu la 1846. coresa acum sî ajustata dupa starea de astadi a limbei nostre.)

Regule pentru betrani, ca se le fia morteafericita.

„Acum demite Domne ! pre servulu teu, dupa cuventulu teu in pace.“ (Luc. II. 29).

Tristiloru Ascultatori ! — De ne tramite Ddieu vreunu morbu trupescu ; fia acel'a cruntu, amaru sî lungu, séu fia mai micu sî mai scurtu ; noi trebue se lu-suferimu cu paciintia, aducandune a minte, cà acelu morbu e tramisu de la Ddieu ca unu lécu alu sufletului nostru, cà acelu morbu e sbiciu, pedepsa tramisa dora pentru pecatele nostre ; sî prin acestu lécu sufletescu ne curatîmu, ne stracorâmu, ne venturâmu, sî ne alegemu ca paiete din grâu prin man'a triaratoriului. Prin morbu ingalfediesce, se usuca sî se debiliteza trupulu nostru, dara sufletulu se insanetosieza, se purifica sî se improspeteza.

Candu a venitu Atila cu ostasii sei in tieretele aceste, mistuindu ca unu tiranu paganu, ca o fiera selbatica tote cu focu sî cu arme ; voi a cuprinde o cetate, numita *Trecasina*, atunci episcopulu cetatii acestei'a, *Lupu*, a esîtu intru intempinarea lui, intrebându-lu : „*Cine esci tu ?*“ Atila respunse : „*Ea sum Atila sbiciulu lui Ddieu*“ ! — „*Dara tu cine esci ?*“ — „*Eu sum Lupu, respitoriulu turmei lui Ddieu, demnu de sbiciulu lui*“ ! — sî deschidiendu portele cetatii, a predat'o de bunavoia ; éra Atila demandâ ostasiloru sei, se nu faca nici o préda, nici o rapire, nici o dauna locuitoriloru din cetate.

Éca, T. A ! acestu episcopu, marturisindu-se a fi demnu de sbiciulu lui Ddieu, s'a mantuitu de totu sbiciulu, de tota pedeps'a. Sî noi dara, candu nevalcesce asupra nostra, candu ne cuprinde vre unu morbu cumplitu, sî candu batu glage grele la cas'a sufletului nostru, in trupulu nostru, se de-

*) Avemu la mana mai multe din predicele remase dela acestu prea demnu preotu alu basoricoi nostre, sî ginerele seu, M. O. D. Michailu Végso, parocu rutenu in Oradea-mare, din a caruf bunetate le avemu sî aceste, ne fece promisiunea, a ne strapune inca sî mai multe. In unele din ele amu afatu, sî credemu cà va aflâ sî on publicu, multa desfatate. Câte capacitati de aceste voru fi peritu la noi, pentru cà nu au avutu ocaziune, nu terenu a pasî in publicitate. Ce perdere ! Ce dauna ! O noua impregiurare, care ne intaresce in convingerea cà erâ neapertatu de lipsa o foia ca „*A m v o n u l u*.“

schidemu portele noastre, se primimu sbiciulu domnedieescu, marturisindu, că suntemu demni de densulu.

Sciti și ace'a, că toti avemu a suferi morte. Crestinulu bunu nu pof-tesce se traiesca multu, dar nici nu voiesce a mori curundu; nu voiesce a mori cu acest'a séu altu felu de morte, ci vre a mori atunci și cum i va placé lui Ddieu; că-ci precum este ronditu totoruru omeniloru a mori odata dupa cuventulu S. Apost. *Pavelu* (Evr. IX. 27.), asiá a hotaritu Ddieu și tempulu candu, și cu ce morte se morimu. — Scimu cu totii, că vomu mori dar vai! mai nici unii nu amu dori se morimu atunci, candu mortea ne chiama; unulu poftesce se nu mora panace va cresce pruncii sei, panace si-a insoratu fetiorii séu si-a maritatu fetele; altulu ar vre se traiesca panace ar gatá lucrulu, ce l'a inceputu, pana ce ar zedi cas'a, — altulu panace ar in-vinge pre dusmanulu seu, altulu altace; éra candu vine mortea, candu bate la usia, toti se vaiera dîcundu: că prea de graba, prea fora de veste a so-situ. O nebuniloru! nu sciti, că mortea vine atunci, candu voiesce Ddieu, care e Domnulu vietiei și alu mortii?!

Astadi T. A! la petrecerea acestui plinu de dile, a fratelui nostru (N.) repausatu in Cristosu, vreu voue betraniloru, vreu voue a ve dà nisce regule, nisce invetiature multu folositorie sufletelorु vostre, ca se poteti avé morte fericita, și pe cari nu numai voi betraniloru ci și voi teneriloru, cari doriti a ajunge betranetie carunte, le implantati tare in anemele vostre, ca culegundu in primaver'a teneretieloru vostre invetiatura mantuitoria, se poteti traf dupa dens'a in iern'a betranetieloru vostre.

Betranii treba se uresca viet'i'a lumesca, cu tote pompele, bogatifele, bucuriele, desfetarile și dulcetile ei trecatorie. — Voi betraniloru! urmati dreptului și betranului Simeonu, care n'a doritu nimica alta in lumea acést'a numai se veda pe Cristosu; și deca l'a vediutu, dorindu a doritu se mora, eschiamandu: „*Acum domite pre servulu teu, Domne, dupa cuventulu teu, in pace!*“ — Nu dara, betraniloru! nu la desfetari trupesci, nu la ospetaria, nu la desfrenari lumesci, ci urmandu dreptului Simeonu, mergeti voi la cas'a Domnului; — ospetiulu vostru fia cuventulu lui Christosu, nutrimentu vostru trupulu lui Christosu, beutur'a vostra sangele lui; aceste fia dulcetiele vostre! — și ne bagandu in sama dorerile și bolele trupuriloru vostre, nepasandu-ve de slabitiuni, ori unde sunteti séu veti fi; cugetati totu de un'a la viet'i'a fericita, la dulceti'a cea adeverata, graindu asiá cu S. Augustinu: *Tu Domne Domnedieule! tu esci dulceti'a cea nepretiuuta, prin care tote cele amare se indulcescu; dulceti'a ta a indulcitu poterile lui Stefanu; dulceti'a ta a facutu dulce rosteiulu fericitului Laurentiu. Pentru dulceti'a ta mergeau Apostolii bucurandu-se, că s'au facutu demni a suferi ocare pentru numele teu. Mergea Andreiu netemendu-se și bucurandu-se la cruce. Pentru rescumpararea aosteia si-a datu Bartolomeiu viet'i'a. Acést'a gustand'o Petru, de tote s'a uitatu*

sî rapitu a strigatu: Domne! bine este noue a fi aici, aici se ne adopostimu, aici se te vedemu, cã-ci nu avemu lipsa de nimica; destulu e noue a te vedé pre tine, destulu a ne saturá cu atã'a dulcetia. Petru numai o picatura de dulcetia a gustatu, sî a uritu tota alta dulcetia." Tu dara, Domne Dieulu nostru, caro bine ai voitu a tramite bole, rane cumplite sî slabitiuni trupuriloru nostre, aici in lumea acést'a bolnavesce, chinucesce, ucide trupurile nostre, versa ca rou'a, ca ploii'a multîmea necasuriloru sî amaritiuniloru peste noi pentru pecatele nostre; „*aici ne arde, aici ne luia, numai in veci ne iertu!*"

Tristi Ascultatori! Cetimu in St. Scriptura, in legea vechia, despre unu omu avutu sî forte betranu, numitu Bercealau-Galaadite, care ajutã multu pre imperatulu Davidu, candu lu-goniá Absolonu. Profetulu Davidu chiamã pe facatoriulu seu de bine la curtea sa imperetesca, ca acolo se petreca ceialalti ani ai betranetieloru in pace sî in desfetare; dar ascultati, ce respunde acestu betranu imperatului: „*Cãte sunt dîlele aniloru vietiei mele, ca se me suiu cu imperatulu in Jerusalimu? De optu dieci de ani sum astadi; ore sentîrile mele potu face deschilinire intre dulce sî amaru? Ore pote desfetã pe servulu teu mancare sî beutura? Ore potu audî mai multu glasulu cantaretîloru sî cantaretieloru? ci te rogu, se se'ntorca servulu teu, sî-se moriu in cetatea mea lenga mormentulu tatalui sî alu mamei mele.*" (II. Reg. XXXIV. 35.) — Sî ore pentru ce s'a lapedatu acestu betranu de desfetarile lumesci? Pentru ace'a, cã lumea ride de cei betrani, pecatele i parasescu, omenii nu i baga in sema, i urescu sî le poftescu mortea.

Betranii intre alte pofte amagitorie ale lumii, treba se se feresca de scumpete (avaritia); despre care asiã graesce S. Jeronimu: „*Betranindu omulu, celelalte scaderi incepu a imbetranî, numai singura scumpetea intineresce.*" Éra nesce filosofi pagani, anume Cicerone (in Catone Maiere) sî Seneca (lib. de morib.) asiã graescu: „*Nu intielegemu, ce vre scumpetea cea betranesca?! Au ce e mai uriu decãtu a agonisi cu atãtu mai multa merinde, cu cãtu e mai mica calea de facutu? Sî finindu-se calea, a spori sî a inmulti merindea?!*"

In locu de a adunã dara cu scumpete avere peste evere aici pe pamentu, de care sî altcum pucinu ve veti bucurã, mai bine ve adunati comora in ceriu, ascultandu de S. Evangelistu, care ve dice: „*Dati elemosina, facitive punge, cari nu se invecnescu, sî comora, care nu scade.*" (Luc. XII. 32).

Tota lumea s'a miratu de imperatulu Lisimachu, care erã de 84 de ani, sî de Seleucu, care erã de 77 ani, candu acesti doi imperati betrani avendu fiacare imperatia mare sub poterea sa voieu totusi se iee cu resboiu imperatiile unulu de la altulu, se dobandesca tieretele, ne aducandu-si aminte de betranetia sî de scurtîmea vietiei loru. Toti acei betrani dara, cãti voiescu se si-adauga avutiele sale, cari sunt avari, se facu de risu, de ocara sî de batjocura totororu omeniloru.

Betranii trebuie se fia buni nu numai loru-si, ci la tota comunetatea, stralucindu cu fapte frumose, sfatuindu sî dandu exemple bune. Betranulu Simeonu acceptandu se veda pre Cristosu, nu acceptã numai mangaierea

sa, ci mangaierea a totu poporul lui Israilu. St. Apost. Pavelu dîce despre sine „*Intre tote totororu le placu, ne cautandu, ce e mie de folosu, ci ce e multor'a, spre a fi mantuiti*“ (I. Cor. X. 33).

Noi toti suntemu medulari ai unei societati, suntemu ca sî pietrele unei zediri, uniti sî impreuati, cu totii la olalta,  ra betranii sunt temelulu, fundamentulu totoror'a, cari de n'ar fi, tota zedirea, tota cas'a, tota intarirea s'ar respici. Betranii trebue se grigesca de adeveru sî dreptate; că precum a disu unu omu de demultu, anume Lucinus: „*betranii sunt intre omeni ca sî nisce medici; detori'a loru e a d  sfutu celoru in indoielea, a mangai  pre cei intristati a plange cu cei megniti*.“

Betranii trebue se fia cu esemplu bunu totororu omeniloru; ei se fia cu vietia nepetata, c -ci sî. S. Simeonu er  in cetatea Ierusalimulu *dreptu sî tematoriu de Ddieu*.

Aceste le poftescu caruntetiile vostre, betraniloru! despre cari S. Joanu Gura de auru cuventase asi : „*Caruntetiile atunci sunt onorate, candu acelu care le porte face ce se cuvine caruntetieloru sale,  ra candu acest'a petrece ca unu teneru, se face teneriloru de risu*.“

F indu odiniora intrebatu Lacone, unu intieptu forte betranu, c  pentruce porta barba asi  mare, lunga, tufosa sî carunta? respunse: „*Pentru că vedindu-mi pierii cei carunti, nimica se nu facu, ce nu se cuvine loru*.“

Catra noi toti, dara mai alesu catra voi betraniloru! graiesce S. Apost. Pavelu: „*Domnulu aproape este*.“ (Filip IV. 5.)

Solulu vieticii de veci, mortea se apropia, sî judetiulu e dupa voi, e in vecinetate; nimic'a dara nu faceti, dec tu, ce e bunu, frumosu, dreptu, ce e placutu inaintea lui Ddieu, ca vedindu aceste cei teneri de la voi, intru tote se urmeze voue. Grigiti bine, nu faceti scandale, nu vorbiti cuvinte urite, nu laudati scaderile sî pecatele inaintea teneriloru, ca nu cumva la judetiulu de apoi se fiti siliti a aud  strigandu in conscienti'a vostra aceste cuvinte ale Domnului: „*Celu ce smintesco pre unulu dintre acesti mici, mai bine este lui, se si-lege o petra de mora in grumazulu seu sî se se arunce in fundulu marii . . . Vai, omului prin care vine smintel'a!* — (Mat. XVIII. 6. 7.)

Betranii trebue se fia cu evlavia (devotiune), ei trebus se servesca lui Ddieu, mai cu de a dinsulu, se sierfesca lui Ddieu botranetiile loru, se sipasca cu rogatiuni sufletele loru, se merga la S. Beserica, că mai tare se cuvine betraniloru a lucr  unele ca aceste, pre cari, cum d ce S. Ciprianu i-a parasitu, viet'i a in florita, trecuta. Au nu vedeti, voi betraniloru! c  sî servitorii vostri de casa, candu se apropia tempulu ducerii loru, candu vedu, c  se implinesce tempulu liberarii loru, ambla incoce incolo, cautandu-si loru alti domni? Sî voi, betraniloru! sosindu tempulu ducerii din lumca acést'a, cautati-ve voue Domnu, Domnu bunu, caruia se i serviti, cautati pre Ddieu sî parasiti reulu. Priviti la furnice, betraniloru! sî vedeti, că aceste la betranetie castiga aripe, ca cu aceste sborandu la locuri ascunse, acolo se pota trai fora de truda, intru repausu. Merga betranii lenesi, merga

la furnice sî invetie, cum au se castige aripele sufletului prin rogatiuni sî fapte bune sî domnedieesci, candu li se inclina spre apusu calea vietiei! — Voi sciti bine, că oile cele necuventatorie, candu se apropia ser'a sî vine noptea, mai cu dulce pascu; sî voi betraniloru! ajungundu ser'a vietiei vostre, mai cu de adinsulu ve pasceti sufletele vostre cu rogatiuni sî fapte crestine, c a se apropia mortea „*vine noptea, intru care nimene nu va pot  lucra.*“

Betraniloru! voi suntetu detori a multiumi lui Ddieu, pentruca ve-a lungitu vietia, ca se poteti aduce multu fruptu de fapte bune; se multiumi lui Ddieu, că n'ati moritu asi a iute sî fora de veste ca sî alti omeni; inse ve spunu voue, că cu c tu ati traitu mai multu, cu at t'a veti fi judecati mai tare sî mai aspru, de cumva veti petrece betranetie sterpe, fora fapte bune; sî deca *pre smochinulu aceia care in trei ani n'a adusu nici unu fruptu, demand  Domnulu se-lu taie, se nu cuprinda pamentulu*; (Luca XIII. 7.) — ce va face voue, cari ati petrecutu intru lene, pana la adunce betranetie remanendu sterpi sî goli de fapte bune? —

Betraniloru! gatiti-ve de morte, c a éca aproape este, sî vedindu-o, cu bucuria o imbracisiati, c a-căi catra voi graiesce Domnulu la Evang. Joanu (IV. 35.) „*Vedeti tierinele, holdete, că sunt albe s i aproape de secerisiu!*“ Perii vostri au albitu, spatele s'au aplecatu; grigiti; se aveti spice de fapte bune, candu va veni mortea, se ve secere s i pre voi. E de lipsa, se vedeti mortea inca pana ce traiti, s i gatindu-ve bine, se o acceptati cu bucuria; se luati esemplu de la S. Pavelu, care d ice: „*in tote dilele moriu!*“ (Cor. XV. 31.); adeca asi a vietinescu, ca s i cum asi mori in tote d ilele; asi a sum gatatu cu arme, ca s i cum in tote d ilele m'asi osti cu contrariulu meu. S i voi, betraniloru? stati voi totu deuna gata a ve luptă cu inimiculu vostru, deavolulu? Intrarmati-ve cu spiretulu! ve d icu voue cu S. Apost. Pavelu: „*Fiti trezi, rosinosi, intiepti, sanetosi in credintia, in iubire, in indelunga rabdare!*“ (Titu II. 2.)

Betraniloru! pana mai aveti inca pucinelu tempu, ve rogu cu S. Ambrosiu: „*Cantati Domnului, cum a cantatu Davidu inaintea sicriului Domnului, s i joci in spiretu de blandetia . . . Cantati pre cum ne invetia S. Scriptura, dulce, cantati sufletesce . . . joci intieptiesce. Joci jocu cuviosu, cu care salta mintea s i trupulu se redica intru binefaceri.*“

Betraniloru! gatiti-ve,  ra ve d icu voue, gatiti-ve! stati cu curagiu, fora de frica, gata a es i in orice ora din lumea acést'a, gata a primi mortea, gata a o imbracisiá, s i gata a d ice cu S. Simeonu: „*Acum demite pre servulu teu, Domne! dupa cuventulu teu in paco,*“ — sciindu voi bine, că mortea e capetulu totororu reutatiloru, s i inceputulu bunetatiloru adeverate. Mortea ne pune capetu grigiloru, trudeloru, totororu necesiloru s i amaritiuniloru nostre; s i mortea e port'a, e usi'a, prin care intr amu la vietia fericirii  terne.

— S i tu fratele nostru (N.)! care ai repausatu in Cristosu! odichnesce-te! odichnesce-te in Domnulu. Aici pe pamentu te ai luptatu tare cu

trupulu, cu lumea, cu pecatele, — astadi ai dobanditu cunun'a cea adeverata dela Facatoriulu teu; astadi te-a demisu pre tine Domnulu, ca se mergi in pace de la valurile cele turburose ale lumii acesteia la limanulu mantuintiei; astadi de la cele trecatorie te-ai mutat la cele vecinice, din sclavia la mos'a adeverata, depe pamentu la ceriu, unde toti dorimu a ajunge, ca acolo impreuna cu tine, se ne odichnimu intru imperati'a ceriurilor, carea se ni-o dee noue Tatalu, Fiiulu si Spiretulu Santu; unu D.dieu adeveratu. Amin.

Optu predice pentru postul mare despre patimele si mortea D. N. Is. Cr.

Predic'a I. pentru Dominec'a lasatului secu de brendia.

(de Iustinu Popliu.)

„Si fiindu in lupta de morte, mai cu de adinsulu se rogá; si se facuse sudorea lui ca picaturele de sange, ce cadu pe pamentu.“ (Luc. XXII. 44.)

Pucini sunt intre voi carturari I. A.! pucini seiu ceti; dar eu ve voi arata si voi deschide voue in acestu s. postu, ce lu incepemu cu ajutoriulu lui D.dieu, o carte, in care veti sei ceti cu totii, prunci, si prunce, fetiori si fete, barbati si femce, bestrani si bestrane, de si n'ati invetiatu a cunosce lite rele neci odata in viet'i'a vostra nu veti afla de veti strabate si tota lumea, neci in casele intieleptiloru, neci in palatiile imperatiloru. Cartea acest'a o-a scrisu ensusi D.dieu, nu pe papiru, neci pe petra, ci pe ensusi trupulu seu celu prea santu; nu cu tinta (cernela), ci cu ensusi sangele seu nevinovalu, si o-a deschisu la lumin'a dilei, ca se pota ceti in ea toti omenii, tote poporele, din tote locurile si din tote secele. Acest'a carte I. A.! sunt patimele si mortea crunta a D. N. Is. Cr. ca-cu din patimele si mortea lui invetiãmu a cunosce ca dintr'o carte adeverurile cele mai maretie ale credintiei nostre sante, si tainele cele mai adance ale iubirii lui D.dieu; din patimele si mortea lui Cristosu invetiãmu ca dintr'o carte, a ne pretiui mai pre susu de tota lumea sufletulu, pentru care s'a adusu pre sine sierfa Fiiulu lui D.dieu, a ne pretiui credinti'a, care o-a intaritu Cristosu cu mortea sa; a pretiui darurile ceresci; cari ni le-a cumparatu Cristosu cu pretiulu sangelui seu; a pretiui raiulu, care ni l'a deschisu cu puterea crucii sale.

Fericitu acel'a, care cetesce in acest'a santa carte, adeca care cugeta a dese cu iubire si pietate la patimele, si mortea, ce le-a suferitu Fiiulu lui D.dieu pentru mantuirea nostra, ca-cu vedindu atãt'a iubire alui D.dieu, se-i fia anim'a nesentitoria ca pamentulu, si se va cutremura, se-i fia anim'a tare ca petr'a si se va moia.

Petru a privitu în cartea acést'a, vediendu pre Isusu suferindu în curtea lui Pilatu, sî eta cã esîndu afara si-a plansu caderea cu amaru. *Suta-siutu* sî *lotru*lu depe cruce au privitu în cartea acést'a, vediendulu sange-
randu nevinovatu pe altariulu crucii, sî eta cã unulu batendu-si pieptulu a strigatu : „*Intru adeveru acest'a e Fiiulu D. dieu* ;“ éra celu alaltu pocaitu l'a roghatu : „*Amintesce-me Domne întru imperat'ia ta!*“

Pentru acést'a mi-am propusu eu I. A. ! a ve cuventá voue în acestu s. postu despre patimele sî moartea Mantuitoriului, ca potendu privi sî voi în cartea acést'a, adeca petrecundu-lu cu compatimiro pe calca cea grea a doreriloru, sî standu cu gele su crucea lui, se cunoscti în densulu pre D. dieulu vostru, se invetiati a iubi pre ace'l'a, care pentru mantuirea voastra si-a datu cea ce are mai scumpu, si-a datu pre Fiiulu seu, si se invetiati a nu vatemá cu pecate pre ace'l'a, care se ranesce pre sine, numai se ve vindece pre voi, care se pedepsesce pre sine, numai se ve pota face pre voi partasi îndurarii sî daruriloru sale !

Astadi voiu incepe cu dorerile lui sufletesci din gradin'a getsemana ; pofindu-ve se veniti a gelî cu ace'l'a, *care gelesce sî se intrista pentru noi pana la moarte*, despre ce în partea I. sî a suspiná cu ace'l'a, *care versa sudori de sange sî se lupta cu moartea pentru mantuirea nostra*, despre ce în partea II.

Era tu oh dulce Isuse ! pre care voimu a te petrece acum în muntele oliveloru, se fimu marturii patimeloru tale sante, oh primesce-ne, primesce-ne sî pre noi cu tine, sî fá cu darulu teu celu cerescu, ca privirea patimeloru tale se de celoru pii statornicia, celoru slabi potere, celoru caditi renviare, celoru ce suferu mangaiare, celoru ce se lupta invingere, sî totororu noue parere de réu, ca întorcundu-ne în aceste díle sante la tine prin penetintia adeverata, se nu pera neci unulu dintre noi cã-ci toti suntemu rescumparati prin sangele teu ; ci se te potemu laudá, onorá sî iubi cu anima curata acum sî în or'a mortii nostre, sî în-vecii veciloru !

I.

Cristosu erá cu Apostolii sei la cin'a cea mai depe urma. S. sierfa, sierf'a neinceruntata a legii noue, care trebuia se se aduca pana la capetulu lumii pe altarielo nostre, erá asediata acum ca unu semnu etornu alu iubirii sale nemarginite catra noi ; nu mai erá alta, decátu se o intaresca, se o sigileze cu sangele seu. Ci eca erá acum aci sî tempulu insemnatu, candu trebuia se se de Cristosu în manele pecatosiloru, sî se sange pe cruce pontru rescumpararea nostra. Redicandu-si dar Cristosu ochii la ceriu, dede multiumita Parintelui cerescu, pentru cã i-a ajutat a complini lucrulu, pentru care fu tramisu în lume, sî rogandu-se inea odata pentru ai sei, sî pentru cei ce voru remané în lume : „*Scolati* — díce catra Apostolii sei, — *sî se mergemu de aici.*“ (Inu XIV. 31.)

Dar unde ah Isuse ! unde ? ! Pote pe tiernurea placuta a marii tibe-

riade, ca se se mai indulcesca poporul de cuvintele buzelor tale d.diesci?! Séu pote în culmea muntelui Tabor, se mai arati Apostoliloru stralucirea ta minunata?! Séu pote se mai cercetezi Vitani'a, care te-a primitu cu atât'a iubire?! Nu acolo, nu acolo! Dorulu ferbinte, de a începe acum fapt'a cea mareta a rescumpararii genului omnescu lu chiama, lu trage, lu silescu la locul intristarii adunce, la locul luptei de morte, la locul vindiariei sî prinderii sale, în gradin'a getsemana, o gradina, ce erá culcata pe spinarea muntelui masliniloru.

Dintr'o gradina, din gradin'a raiului ne-a venitu perirea prin Adam; într'o gradina, în gradin'a getsemana se face începutulu mantuirii nostroe prin Cristosu capetulu lu voru vedé acusi stencele Calvariei. Unde si-a luatú începutulu bol'a sî mortea; acolo se începe sî medicin'a sî vietí'a.

Dar Domne sante! ce gradina e acést'a? în care în locu de placere sî desfatate affi numai amaritiune sî dorere; în locu de erburi verdi sî flori mirositorie affi numai suferintie sî catusie grele; în locu de aeru recoritoriu affi numai suspine inecatorie; în locu de rîuri curgatorie affi numai sudori, sudori crunte de sange, sudori reci de morte!

Aici în gradin'a acést'a a începutu Cristosu patimele sale; aici a începutu calea crucii, ce se fece pentru noi o cale de mantuire sî fericire. Se-lu petrecemu cu pietate!

Sosindu Isusu în gradin'a getsemana, puse pre optu dintre invetiaceii sei se sieda: „*Siedeti aici, panuce me voiú duce colu, se me rogu.*“ (Mat. XXVI. 36). Sî luandu pre trei dintre densii cu sine pre Petru, Iacobu sî Ioanu, cari au fostu marturii schimbarii sale la facia în muutele oliveloru, ca se-lu veda acum sî în misielatatea sa cea mai adunca, s'a dusu cu ei mai în laintru în gradina, sî ah! ce privire trista ni se întinde acum inaintea ochiloru?!

Pamentulu fu sî pana acum numai o vale de lacrimi pentru densulu; léganulu lui s'a scaldatu în sange; prunci'a lui trecú în seracia sî lipsa, sî în etatea sa barbatesca câta gona sî nemultiumire l'a intempinatu chiaru sî din partea acelor'a cu cari fece atâté binefaceri. Sî acum, acum candu e aproape a finí cursulu vietiei sale, acum vede înainte cu sufletulu seu capetulu tristu, ce lu ascepta. Vede mai aproape sarutarea vendiatoriului Iud'a, vede nepasarea Apostoliloru sei, vede nemultiumirea poporului, vede sbiciurile, vede cunun'a de spini, vede batjocur'a, ce o facu cu densulu dusmanii sei, vede rosîndu de sangele seu nevinovatu calca, ce duce la Golgot'a, vede cum sfasia lanci'a de dorere anim'a maicei sale iubite, vede cuiele, cu cari lu pironescu, vede crucea, pe care lu restignescu; apoi cu firea sa d.dioesca cuprinde trecutulú sî venitoriulu, ca sî candu ar fi de facia, sî vede multîmea cea infioratoria a pecatelorú dela Adam pana la celu mai depe urma omu, ce va trai pe pamentu; aude injuraturele, mintiunile, juramintele strembe; vede animele infrante ale veduveloru sî lacrimelú seraciloru sî ale orfaniloru; unde ochii omului nu petrundu, cele ce omulu bucu-

rosu le-ar ascunde sî de naintea sa elu le vede, vede I. A.! inaintea sa pecatele mele, vede sî pecatele fiacarui dintre voi, le vede tote aceste sî le primesce de buna voia tôte, asupra sa. Mai multu inca! Vede, cã patimele mortea, sangele seu pentru multi nu va fi decãtu blastemu sî osenda; vede . . . sî se infiora, galfediesce, tremura, sî intorcundu-se catra Apostolii sei, eschiamo cu unu viersu plinu de megnire : „*Tristu e sufletulu meu pana la morte!*“ (Mat. XXVI. 38.)

Dorerea, intristarea incepû a luã din ce in ce potere totu mai mare asupra lui; sî ah! ce lécu ar poté se aiba unu sufletu intristatu spre usiorarea sa?! Ce alta, deca nu rogatiunea?! In rogatiune cercã usiorare sî Cristu in marea sa dorere sî intristatiune; sî intorcundu-se catra Apostolii sei, le mandã, se remana aci; éra elu departandu-se ca de o arunctura, su sarcin'a grea a doreriloru sale sufletesci, cade pe facia la pamentu, sî in singuratatea infioratoria a noptii, parasitu de toti pamentenii, se intorce catra Parintele seu cerescu, sî striga cu tonu plangatoriu : „*Parinte! de e cu potintia, — Parinte! ah nume dulce sî iubitu! — Parinte! de e cu potintia, se treca dela mine pocalulu acest'a!*“ (Mat. XXVI. 39.) Se treca dorerile, suferintiele aceste!

Dar ce ceri oh dulce Isuse? Ce cuvinte sunt aceste?! De te va ascultã Parintele cerescu, e capetu de fapturele sale; fora patimele tale binecuventate vomu morî cu totii in pecatele nostre, neimpacati cu D.dieu, ca fiii maniei sî peririi eterne. Vedeti I. A.! cum se lupta in acést'a clipita in anim'a mea doue sentieminte contrarie. Despre o parte mai cã mi crepa anim'a de dorere, vedindu pre Mantuitoriulu celu prea bunu in suferintie atãtu de infioratorie; sî despre alta parte totusi, totusi trebue se-i dorescu suferintiele aceste. Au ce ar fi de noi, deca nu ar veni elu a face destulu pentru pecatele nostre?!

Dar I. A.! am grabitu prea tare cu judecat'a, sî nu am preceputu bine cererea Mantuitoriului. Elu striga la Parintele seu cerescu numai se arate, ce plina e mesur'a doreriloru sale; cã-ci e dulce omului a-si versã dorerea sa inaintea celui ce scie cã lu iubesc, sî apoi adauge indata : „*Dar nu voi'a mea, ci voi'a ta se fia!*“ (ib.) Asiã! Fia mortea cãtu de amara, e dulce lui totusi a morî, pentru cã acést'a e voi'a Parintelui seu cerescu.

Sî acum mai usioratu, cã-ci nimica nu usioreza anim'a, ca rogatiunea, s'a reintorsu la invetiaceii sei, sî eta cã i afla pre densii dormindu, pentru cã intristarea aduse somnu pe ochii loru. „*Dar neci o ora nu poteli veghiã cu mine?!*“ i intreba cu iubire; ca sî candu le-ar dîce : Tota lumea m'a parasitu, dusmanii cerca, cum se me pota prinde, sî eca sî voi Apostolii mei cei iubiti, pre cari v'am alesu dintre miã a fi socii mei, voi inca sunteti cu nepasare catra suferintiele mele?!

Sî apoi departandu-se éra, l'au cuprinsu doreri noue, doreri sî mai amare, l'a cuprinsu lupt'a de morte; despre ce in partea II.

II.

Me suiu cu sufletulu in muntele oliveloru, sî pre cine vedu acolo sub umbr'a arboriloru, la lumin'a blanda a noptii?! Vedu, cã e statura de omu; dar e ore viu, séu pote e mortu?! Da! e viu! care eca se clatesce din candu in candu, sî depe buze-i suna in tacerea noptii cãte unu suspinu greu sî amaru. Da! e viu; cã-ei eca trupulu lui acoperitu cu sange, sî sangole e inca caldu. Oh I. A! priviti sî cunosceti in statur'a acést'a deformata pre Mantuitoriulu vostru! Dar Domne sante; ce s'a intemplatu?! Cum de faci'a, ce straluciã in muntele Taborului cã sorele, acum se scalda in valuri de sange?! Si vestmintele, ce scilipiau in muntele Taborului ca neu'a, cum au rosîtu de sudori sangerose?! Au nu e acest'a Fiulu lui Ddieu; séu deca e Fiulu lui Ddieu, de unde schimbarea acést'a in densulu?! Domne! „*Pentru ce sunt vestmintele tale rosie, sî îmbracamintele tale ca aceloru ce calca in téscu*“?! (Js. LXIII. 2.)

Oh I. A! de ati poté se ve scoboriti in clipit'a acést'a in anim'a lui Cristosu; se vedeti dorerea adunca, care o sfasia, se vedeti lupt'a cumplita, care o ucide!

Cetimu despre S. *Ambrosiu*, cã ascultandu pecatele credintiosiloru in S. marturisire, lu inundau lacrimelile, sî plangea, plangea cu amaru. Cetimu despre S. *Teresi'a*, cã se rogá dîu'a si noptea, ba redicã monastiri, unde se se faca rogatiuni neinterupte, numai de s'ar poté impedecã prin aceste sî macar unu singuru pecatu. Ci deca cugetã, deca sentiã astfeliu unu S. *Ambrosiu*, o S. *Teresi'a*, apoi ce a potutu se cugete, ce a potutu se sentiesca Cristosu, candu a vediutu cu ochii sei Ddieesci ca intr'o oglinda inaintea sa tote pecatele lumii, cari tote trebue se le primesca densulu asupra sa, pe umerii sei, sî a-si sierfi vie-ti'a, a-si versã sangele, ca se faca destulu pentru ele dereptatii d.dieesci!

Cetimu despre omëni, cari judecati la morte, de fric'a pedepsei mari, cãte i asceptã, au imbetraniu sî au incaruntîtu in cãte-va dîle, ba sî intr'o singura nopte. Asîã cetimu despre *Ludovicu* alu XIV. imperatulu franciloru, cã fiindu judecatu la morte de ensusi poporul seu, care l'a detronatu, sî cugetandu la rosînea, ce lu ascepta, la mortea cruda, cu care trebue se pera, l'au cuprinsu doreri sî fiori ca acele, incãtu in colo trei dîle, ce le-a petrocutu in prinsore inainte de morte, incaruntî sî imbretranî cu totul, de abiã lu poteau cunosce sî amicii sî cunoscutii lui cei mai buni. Dar acum spuneti-mi I. A! spuneti-mi deca poteti, ce a sentîtu, ce a trobitu se sentiesca Cristosu in muntele oliveloru, candu portandu in spate sarcin'a grea a pecatelor nostre, a prevediutu cu sufletulu seu patimele nospuse, mortea crunta sî rosînosã, ce lu ascepta?!

Eca acolo sta densulu in muntele oliveloru, in gradin'a getsemana, cu faci'a la pamentu, singuru in tainic'a intunecime a noptii. Apostolii sei

cei iubiti dormu, dorme și odinesco firea întregă; singura dorerea lui cumplita nu și-află odina, singura dorerea lui veghiează. Elu vede trecundu înca odata pe de naintea ochiloru sei toate peccatele lumii, pentru cari trebuie se se aduca șierfa; vede șarutarea vendiatoria alui Iuda, vede funile și catusicle, vede cunun'a de spini, vede cuiele, lanci'a, vede crucea, crucea grea, pe care trebuie se-și curme vieti'a; vede apoi nemulțumirea atâtoru suflete rescumparate și curățite prin sangele, spalate și șantite prin botezulu seu; le vede toate aceste, le vede și se întrista multu mai tare le vede și lu cupinduri fiori de morte, începe a i se aprinde totu trupulu, a-i ferbe sangele șantu; ferbe, ferbe totu mai tare, până ce în urma crumpe cu potere prin toate partile trupulu seu; și eca I. A! Mantuitoriulu nostru acoperitu de sange înaintea noastră! Eca mnelulu lui Ddieu cădiutu la pamentu sub șarcin'a peccatoru noastre. De șudori de sange se uda fruntea lui; de șudori de sange riuresce faci'a lui; șudori de sange golgaescu din petiorele și manele lui; totu trupulu lui se pare o rană mare, din care se reversa în valuri sangele, și ștopesce, uda pamentulu celu verde alu gradinei.

Ah sange d. dieescu! ce dorere ai potutu cășinã tu Mantuitoriulu prea bunu, care cădiutu de diumetate mortu la pamentu și-a adusu aminte, că tu vei fi ce e dreptu multor'a spre mantuire, dar înca mai multor'a spre perire. Oh sangele micu! oh sangele mieu! asiã pare că audu șuspînandu pre Isusu în tacerea adunca a noptii, ce folosu, că te versi în asiã mesura, deca nu poti se impedeci peccatele, se curmi foradelegile, deca peccatosii voru fi înca mai demni de pedepsa pentru tine. Parinte cerescu! me închinu șafutulu teu eternu; dar șpune-mi totuși, ore pentru ce se moriu? Pentru cei ce se închina idoliloru?! Dar din acestia nu se va muntui nici unulu! Séu pentru evrei?! Dar acestia sunt contrarii mei cei mai mari! Séu pentru creștinii fiitori?! Dar pucini, se voru mantui și dintre acestia! Asiã dar „*Ce castigu de sangele mieu*“?! (Is. XXIX. 10.) Asiã dar sangele micu în locu se șterga peccatele lumii, înca șo le înmulțiesca?! În locu se știnga, foculu iadului, înca se-lu acitic?! Ah! ce castigu, ce castigu de sangele mieu!

Oh anime de petra! cari nu ve moiati nici la lacrimile, nici la șudorile de sange, nici la lupt'a de morte, ce șufere Ddieu pentru voi?! Nu e dar nimene, cine se-lu mangaie în dorerea, cine se-lu întareșca în lupt'a sa?! Parinte eterne! Unde întârșii, candu vedi pre Fiulu teu cădiutu cu faci'a la pamentu? Nu îți aduci aminte, că acel'a pre care lu vedî șcaldatu în șudori șangerose, e partasiulu maririi tale d. dieesci? Au șperatu în numele teu, au ștrigatu la tine patriarșii și șprofetii, și i-ai mantuitu; „*în tine ș'au încreditu, și nu patira roșine*.“ (Is. XXI. 6.) Cum de lasi de batjocura pre Fiulu teu unulușnascutu?! Cum pote fi unu parinte atãtu de aspru catra Fiulu seu? Oh șante parinte nu ș'a îmblanditu ore manî'a ta nici la șprivirea atatoru șuferinție?!

Dar nu, nu șesperã oh dulce Isuse! De și te-au șparasitu omenii, nu

te-au parasitu inse Parintele cerescu. Privesco in susu! cea sosese pe aripe de ventu unu angeru din ceriu, cu pocalu in mana, in care va fi de securu ceva beutura ceresca, ca se indulcesca cu ea amaritiunea animei tale!

Ci vai! ce tare me insielai! Totu lucrulu angerului sta din pucine cuvinte: „*Trebue se mori!*“ Asiã imperate alu mieu! trebue se mori; mortea ta e de lipsa pentru victi'a lumii. Du-te dar unde te chiama viersulu Parintelui teu; du-te unde te striga lacrimile lumii pecatose; du-te unde te silesce iubirea ta; be cu curagiu pocalulu, pocalulu mortii, ce tî se intinde! Din acest'a sta dara tota mangaiarea lui Cristosu, cã : trebue se mora!

Cetimu I. A. in S. Scriptura, cã suferintiele celoru osenditi in iadu voru fi atãtu de mari, incãtu „*cerca mortea*“ ca se vena, se usioreze patimole lor; dar „*mortea fuge de naintea lor.*“

Oh ce mari, ce infioratoric au potutu se fia dar patimele lui Cristosu in noptea acest'a, in gradin'a getsemana, candu spre lecuirea, spre usiorarea loru i se tramite mortea, dorerea doreriloru!

Oh Isuse in ce stare a potutu se fia in acea nopte terib ile anim'a ta! Dar cine a fostu crudulu, care cutezã a torturã intru unu modu atãtu de cumplitu o anima buna ca a ta?! Ah unu cugetu infioratoriu cuprinde tota fienti'a nostra, ne rapesece pacea sî odin'a. Noi suntemu oh Domne! noi suntemu caus'a patimeloru tale. Pecatote nostre au fostu, cari au intristatu anim'a ta pana la morte; peccatele nostre te-au asternutu la pamentu, peccatele nostre au storsu din trupulu teu prea santu sudorile le sange. Ah Isuse! deca nu pecatuiamu noi atãtu de greu sî asiã de multu; tu nu ai fi suferitu atãt'a, lupt'a ta ar fi fostu multu mai usiora! Ci macar de ar fi, se nu te superãmu, se nu te torturãmu de aci inainte!

Oh Isuse alu nostru prea iubite! Eca cademu in genuchi inaintea ta, sî te rogãmu intre lacrima de penetintia, fia-ti indurare de noi peccatosii; dã-ne noue darulu penetintiei, darulu parerii de reu, ca cunoscundu reutãtãle nostre, se ne intorcemu sî se aflãmu iertare la tine in aceste dõle sante ale postului; dã-ne noue darulu statorniciei, ca se remanemu de astadi inainte in tote improgiurarile vietiei urmatorii tei credintiosi; si deca amu adormi totusi éراس in somnulu de morte alu peccatorulu, oh vena de ne sternesce cu viersulu teu celu blandu, cum ai sternitu pre Apostolii, ce dormiau in gradina, sî dã virtute sî taria sufleteloru nostro, ca se urme voiose viersului teu; sî in or'a mortii, candu se voru asiediã sudori reci pe fruntile nostre, sî ne voru cuprinde doreri sî fiori, tramite-ne angeru de mangaiare, care se ne conduca fericiti in gradin'a frumoasa a raiului. Amin.

PREMIU.

Suscrisulu, — precum anunciasemu in nrulu 1. — pentru de a sterní între p. o. membrii ai clerului romanu o emulatiune nobile, cu acést'a venu a escrie *concursu de 4 galbeni pentru cea mai buna predica pe Dominec'a S. Rosalielor.*

Doritorii de a concurge la acestu premiú, sî credemu că voru fi multi, se binevoiesca a-si strapune operatele la suscrisulu pana in 29 febr. st. v, nesmintitu; alaturandu sî o epistola sigilata, care se contiena unu motto sî numele autoriului.

Criticarea se va face prin barbati competinti, cari i va rogá redactiune anume spre scopulu acest'a. *Redact.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Post'a redactiunii.

M. O. D. M. V. in Caransiebisiu : Esemplarele din „Ortografi'a romana,” amintite in epistola, nu le-amu primitu neci pana astadi.

M. O. D. D. V. in Lapusiu ung. Tî cemendámu mai multu gramatic'a romana magiara a Rdis. D. canonicu *Negruti* u. Dereptu că nu corespunde neci acést'a pe deplinu scopului; dar între cele ce le avomu e mai folosibile. Experte crede. . . Deca ti-ar fi greu a o procurá de acolo, tî o potemu tramite noi de aici.

M. O. D. A. B. in Borsia : Operatulu, despre care amintesci, in form'a, in care e, nu cade strinsu in sfer'a foiei nostre. In forma de invetiatura basericesca lu vomu poté folosi acusi, candu vomu vedé că e periclu sî pentru poporulu nostru, de ce'a ce altcum se ne feresca D. dieu. Tî suntemu deobligati pentru atentiune; sî ni-ai face multa placere tramitandu-ni din candu in candu câte o predica din cele ale D. Tale.

O. D. A. A. in Blasiu : Inca nu avuramu tempu, a o cetí. Vederemo.

La mai multi. Toti acei prea st. prenumeranti ai nostri, cari cu ocaziunea SS. Serbatori sî a anului nou ne pofira sanetate, paciintia sî vietia indelungata, primesca in tipu de recunoscintia descoperirea simpatieloru nostre coloru mai caldurose, sî orarile nostre sincere, sî pentru densii, sî pentru generosele loru familie.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu : **Justinu Popfíu.**

S'a tiparitu in Pest'a 1868. prin **Alesandru Kocsi** (in tipografi'a lui Érkövi, Galgóczi Kocsi.) Piat'a de pesci Nr. 9.